БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 258 (11244) | 1966 оной ноябриин 1, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд! КПСС-эй XXIII съездын, ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэгты! Ороохо тарьяанай ургаса, мал ажалай ашаг шэмые бүри ехэ болгогты! Эрдэм, техникын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридөө нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгты, колхоз, совхоз бүхэниие ашагтайгаар ажалладаг болгогты!

(Агууехэ Октябриин революциин 49 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа)

ПАРТИЙНА ДЕМОКРАТИ ХҮГЖӨӨХЭ, ЖУРАМ БЭХИЖҮҮЛХЭ

МАНАЙ КОММУНИС ПАРТИИН эмхидхэлэй байгуулалтын гол ёһо гуримынь демократическа централизм болоно гэжэ КПСС-эй Устав дотор заагдана. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, партиин хүтэлбэрилхы органууд доороһоо дээрэ хүрэтэрөө һунгагдадаг байха, партийна организацинуудайнгаа урда, мүн дээдэ шатынгаа органуудай урда партийна органууд үе-үе болоод тоосоогоо хэдэг байха, партийна шанга журамтай ба үсөөнхидынь олонхидойнгоо мэдэлдэ байха, дээдэ органуудай шиидхэбэринүүдынь доодо шатын органуудта заабол уялгата байха. Эдэ зүйлнүүд демократическа централизмын гол ёһо гуримай үндэһэ һууринь болоно. Партийна ажабайдалай ёһо заншалнууд энэл үндэһэ һууриһаа эхи абажа, урган бэхижэнэ ха юм.

Һүүлэй үедэ демократическа централизмын гол ёһо гурим улам хүгжэжэ, хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлэгдэжэ байна гэжэ партиин XXIII съезд тэмдэглээ һэн. Хамтааран ударидаха ленинскэ ёһо гуримай бүри бэхижэжэ, парти доторой демократиин улам хүгжэжэ байһан хэрэг үйлэ энэ ушарые гэршэлжэ үгэнэ. Тиигээдшье Центральна Комитедэй октябриин (1964 он) Пленумһээ хойшо коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлэй, оюун бодолой иланһаяа хүсэтэйгөөр бадархада, партийна ажабайдалай ёһо заншалнуудые бодотоор дахин дараалан бэелүүлхэдэ таарамжатай зохид ехэ байдал байгуулагдаа бшуу.

Парти доторой демократиие нарин нягтаар сахиха, саашадань улам хүгжөөхэ хэрэг хадаа партиин хүтэлбэрилхы бүхы органуудай үдэр бүриин анхаралда байха зүйл гэжэ КПСС-эй XXIII съезд заабарилна. Тэдэнтэй хамта коммунистнуудай һанамжа дурадхалнуудта тон анхаралтайгаар хандаха, тэдэниие үнэтэйдэ сэгнэхэ гээшэ партийна организацинуудай ажал ябуулгадахи гол шухала хэрэгынь болоно. Тиимэһээ партийна хүдэлмэриин асуудалнуудые үгэеэ ойлгоhон, һанал бодолоо бэе бэедээ дамжуулалсан зүбшэн хэлсэхэ, дутуу дундануудаа шүүмжэлхэ, өөрыгөө шүүмжэлхэ, партиин Устав хазагайруулагшадые шүүмшүүлхэ эрхэ байдал организаци бүхэндэ тогтоогдохо ёһотой гэжэ парти эрилтэ табина.

Үнэхөөрөөшье парти доторой демократиие нарһаар сахин баримталдаг, тэрэниие хүгжөөхые ходо оролдожо байдаг партийна организацинууд, партийна органууд али бүхы ажал хэрэг дээрээ һаг үрэ ехэтэй амжалта туйлажа, үйлэдбэриин хэрэгтэ, ниитын, партийна ажабайдалда хабаатай асуудалнуудые урагшатай һайнаар шиидхэдэг байна. Тиихэдэ коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл, оюун бодол улам бадардаг, тэрэнэй түрүү үүргэ улам гүнзэгырдэг. Эдэ бүгэдые Ленинэй ордента ИВРЗ-гэй, «Электромашина», «Теплоприбор» заводуудай, «Эрдэм» совхозой, Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой болон бусад олон партийна организацинуудай хэрэг үйлэ элитээр гэршэлнэ.

Эдэ организацинуудта коммунистнуудай хамтын суглаан, партбюрогой гү, али парткомой заседани хараалагдаһан болзор соогоо зарлагдажа, үйлэдбэриин, соёл культурын, партийна ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые хамтааран хэлсээ нэгэдэжэ, гүн гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэдэг, удамжотой шиидхэбэри болон хэмжээнүүдые абадаг. Тэдэниие шиидхэлгэ гансал тогтоол абалгаар хизаарлагдадаг бэшэ. Харин шиидхэбэринүүдэй хойноһоо, тэрэнэй дүүргэлтын хойноһоо сагүргэлжын хиналта хэгдэжэ байдаг шуу. Энэ хүтэлбэрилэгшэд ба жиирэй коммунист хоёрой хоорондо ёһотойл холбоо барисаан байгуулагдана, хэн хэниинь бэе бэедээ туһалалсаха, али бүхы асуудалые зүбөөр шиидхэхэ арга олдоно.

Гэхэтэй хамта партийна зарим организацинуудта парти доторой демократи эрилтын ёһоор сахигданагүй. Мүнөө үедэ үнгэржэ байгаа тоосоото һунгалтын партийна суглаанууд дээрэ эдэ дутуу дутуу дундануудзлирхэйлэгдэнэ. Партийна суглаануудые хаа-лахан, нэгэ һанахадаа үнгэргэдэг, шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ мүртэй ёһоор һаналаа табидаггүй, үгышье һаа суглаа гү, али заседаниие бэлэдхэлгүйгөөр, ёһын тэдысэ хэдэг ушар эндэ тэндэ дайралдана.

Загарайн аймагай Хандагатайн леспромхозой партийна организациин тоосоото һунгалтын суглаан бэлэдхэл муутайгаар, һонигүйгөөр үнгэргэгдөө. Тоосоото элидхэл хурса бэшээр, хэһэн хүдэлмэреэ шүүмжэлхы ёһоор хаража үзөөгүй, имагтал һайзгайрхаһан маягтайгаар хэгдээ. Тэрээнһээ уламжалан, үгэ хэлэһэн коммунистнууд дутуу дундаяа, алдуу эндүүгээ элирхэйлхэ, саашадаа партийна хүдэлмэриие һайжаруулха зорилгоор һанамжа дурадхал оруулха гэжэ оролдоогүй. Парткомой хүдэлмэридэ зүб партийна сэгнэлтэ үгэжэ бираагүй. Юрэл туйлаһан амжалта, хэһэн юумэн, хараалһан хэмжээн тушаа гоё гоёор хэлээд лэ, тоосооото суглаагаа үнгэргэһэн жэшээтэй.

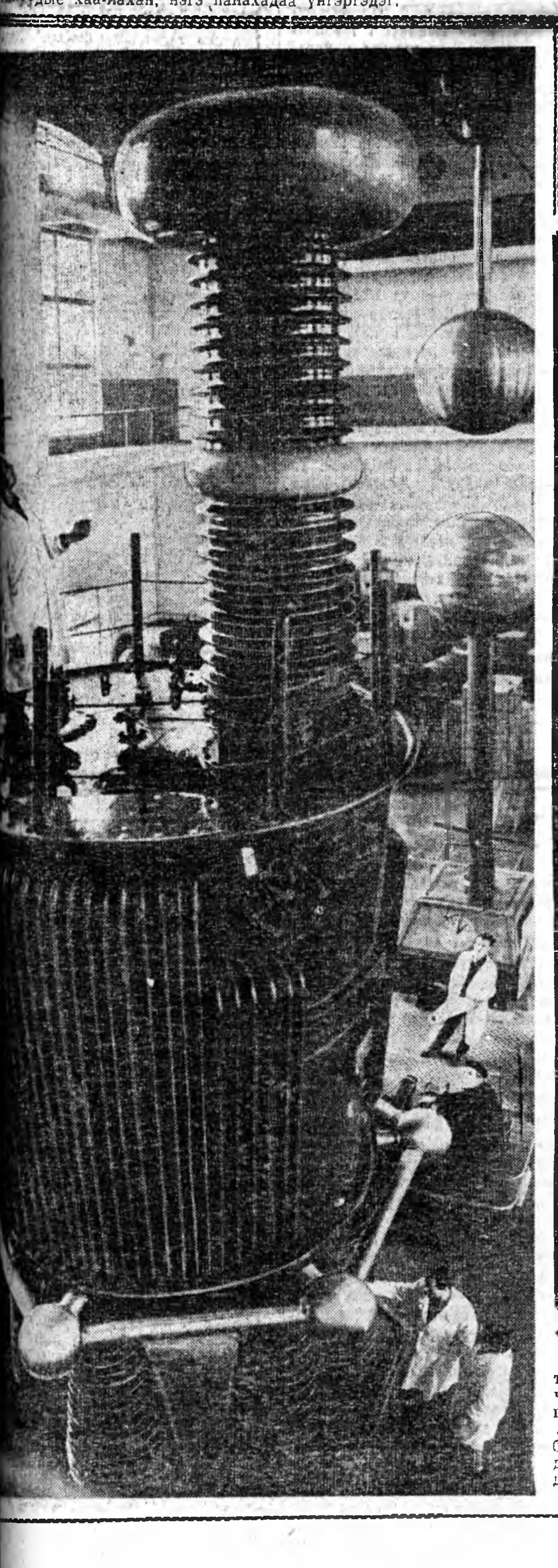
Парти доторой демократиие хүгжөөлгэ хадаа партийна журам бэхижүүлгэтэй, организациин, бүхы партиин хэрэг үйлын байдалай түлөө коммунистнуудай харюусалга дээшэлүүлхэ ябадалтай нэгэн ниитэ холбоотой байха зэргэтэй гэжэ КПСС-эй XXIII съездын документнүүд дотор тэмдэглэгдэнэ. Манай партиин байдалда демократи ба журам хоёр хоорондоо тон холбоотой, бэе бэеынгээ удха шанарые гүнзэгырүүлэн, зэргэ оршодог ёһо гуримтай. Үнэн сэхэ, сэбэр журам парти доторой демократигүйгөөр, аминдаа бүтэжэ шадахагүй бшуу. Коммунист бүхэн партиин, өөрынгөө парторганизациин ажал ябуулгада, тэрэнэй политикада хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, шиидхэхэдээ нюурааараа сэхэ хабаадалсаа хадань демократи хүсэн түгэлдэр байдаг. Тэрэшэлэн партийна хатуу шанга журамгүйгөөр ёһото демократи яагаад байлтайб.

Партиин журамые саашадань бэхижүүлхэ, бүхы уялгануудаа сэбэр сэхээр дүүргэжэ байхын түлөө коммунистнуудай харюусалгые улам дээшэлүүлхэ зорилгоор КПСС-эй XXIII съезд Устав дотор тусхайта хубилалтануудые оруулаа. Коммунистын үндэр дээдэ нэрые өөрынгөө муу ябадалаар бузарлаһан, КПСС-эй Программа ба Уставые эбдэһэн хүнүүдһээ парти бэеэ сэбэрлэдэг байха гэжэ Уставай оршол дотор хубилалта оруулагдаһаниие мартажа болохогүй.

Зарим ушарта парти доторой демократиин гол удхые буруугаар ойлгодог коммунистнууд дайралдадаг. Тэдэнэр партийна хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хандалгаһаа хулжадаг, партийна шиидхэбэринүүдые тоодоггүй, хазагайруулдаг юм. Тиихэтээ хамта өөрыгөө дээгүүр абхуулхые, нэгэ организацида суг байһан нүхэдөө хардаха гүрдэхые һэдэдэг этэгээдүүд байдаг. Өөрыень шүүмжэлэн алдабал, хэтэрүү ехээр шууяа татадаг, хэлэ хүүр дэлгэдэг хүнүүд бии ха юм даа.

Хориин аймагай «Первомайский» совхозой партийна организацида эгээл иимэ нэгэ коммунист бии байгаа. Вознесеновкын отделениин ветеринар Краснопеева гэгшэ партийна шанга эрилтэдэ һөөргэдэн, совхозой, парткомой хүтэлбэрилэгшэдые хардаһан «гомдол» партиин дээдэ органуудта, газетэнүүдтэ олон дахин бариһан байха юм. Журамгүй, архинша байһанаа, дааһан тушаалдаа һалан муугаар хандадагаа, тэрэнэйнгээ түлөө шүүмжэлэлдэ ороһоноо балаалан, иимэ һэшхэлгүй, худал хуурмагаар нүхэдөө хардажа байгаа бшуу. Тэрэ партиин Уставай ёһоор хатуу зэмэдэ хүртөөгүйдөө аргагүй болоо ха юм.

Парти доторой демократиие хүгжөөхын түлөө, партийна журам улам бэхижүүлхын түлөө партийна эхин организацинууд угаа ехэ харюусалгатай. Партиин политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын түлөө тэмсэл, партийна хүдэлмэридэ коммунистнуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэг партийна эхин организацинуудай шиидхэхы зорилгонь. Тиимэл һэн туладань парторганизацинуудые бэхижүүлхэ, дайшалхы шадабарииень улам дээшэлүүлхээр хэмжээнүүдые хараална бшуу. Тэдэ хэмжээнүүдэй нэгэниинь партийна демократи хүгжөөлгэ, партийна журам бэхижүүлгэ мүн болоно.

СЕРПУХОВ. **Конденсатор бүтээлгын научно-шэнжэлэлгын түрүү организацида, Ленинэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна электротехническэ институдай филиал соо энэ зураг буулгагдаа. Миллион хахад вольт напряженитэйгээр баригдахаар түсэблэгдэжэ байһан электродамжуулгануудта хэрэгтэй болохо шэнэ түхэлэй конденсаторнуудые байгуулха бэлэдхэл филиалай коллектив хэжэ байнхай. Иимэ дамжуулганууд дэлхэй дээрэ анха түрүүнээ байгуулагдахань. Зураг дээрэ: конденсаторнуудые туршажа үзэдэг зал соо.**

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮСЭД БЭЛЭН

Александр Плюснин хэдэн жэл һаалишанаар хүдэлжэ, нилээдгүйхэн дүй дүршэлтэй болоһон. Ямарханшье эхэнэрнүүдһээ дутуугүй ажалладаг. Түсэбөө холо дүүргэжэ, магтаалда хүртэдэг байһан юм. Мүнөө тэрэ Бага-Кунгалейн һаалиин гүүртые даагшаар ажаллана. Ажал хүдэлмэреэ һайнаар, зүбөөр эмхидхэжэ шадаһанай ашаар тус фермэ колхоз соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Жэлэйнгээ түсэбые Агууехэ Октябриин һайндэр болотор дүүргэхээр хараална. Арга боломжоёо тооложо үзөөд, жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 800 центнер һү тушаахабди гэжэ фермын һаалишад мэдүүлнэд. Дүн хамта хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 1000 центнер һү Эхэ орондоо тушаахаар.

Фермын түрүү һаалишад Т. Ф. Смолина, А. А. Плюснина гэгшэд жэлэйнгээ түсэб октябриин эхеэр дүүргээ һэн. Эдэнэр үнеэн бүриһөө 1500-гаад килограмм һү һаагаа. Жэлэй дүүрэтэр нэгэ нэгэ үнеэнһээ 2000 килограмм һү һаахабди гэһэн уялга абаад ажаллажа байнад.

Һаалишад Л. В. Смолина, Е. П. Смолина гэгшэд мүн лэ һайнаар ажаллажа, даабаряа холо үлүүлэн дүүргээ.

Фермын эбтэй эетэй коллектив үбһэ тэжээлээ өөһэдынгөө хүсөөр сүм бэлдээд, газаатаа зөөжэ оруулаанхай. Хашаа хорёогоо заһабарилжа дулаалаад, үбэлжэлтэдөө түгэс бэлэн.

Малыньшье яһала тарганууд. Мүнөө малдаа силос, талха тарьяанай зүйл үгэжэ эхилэнхэй. «Победа» колхозой түрүү фермэдэ үшөө ехэ амжалта хүсэе.

И. БОРИСОВ.

Бэшүүр.

Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Чагдар Юстуевич Менжиханов жэл бүри ажалай эрхим амжалта туйлажа, колхоз соогоо суурхадаг. Тэрэ байгша ондо хонин бүриһөө хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэб гэһэн социалис уялгаяа дүүргэнхэй. Хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалаа.

А. ДЕРИГЛАЗОВАЙ фото.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ БЭЕЛҮҮЛЭГДЭЭ

Алтан шаргал наранай үшөө мандаагүй байхада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һаалишад үнеэгээ һаажа дүүргэжэрхёод байгаа һэн. Хоёр гартаа дүүрэн һүтэй хүнэг бариһан һаалишад һү тушаан абадаг гэр тээшэ һубарилдана.

Һаалишадшье яһала хүхюутэйнүүд. Тиимэшье байнгүй яахаб. Мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө хорёод литр ехэ һү һаагаа ха юм. Үнеэдынь һаянай һүеэ хараа байса нэмээгээ. Силос, мүн талха тарьяанай зүйл эдюулжэ захалаа.

— Мүнөөнһөөл малайнгаа шадал тэнхээе һайжаруулбал, үбэлынь балай муудадаггүй бшуу. Энэ жэлдэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ абаабди. Энээндэ һанаа зоболтогүй,— гээд фермые даагша Юрий Николаевич Княжкин хөөрэнэ.

Тус фермэ һү һааляар жэлэйнгээ түсэбые 9 һарын туршада дүүргээ. Мүнөө үдэр бүри 600—700 литр һү һаана. Фермын түрүү һаалишад А. М. Гонтова, Н. Ф. Сычева, М. М. Сычева гэгшэд һү һааляар жэлэйнгээ даабариие бүри сентябрь һарада дүүргээ һэн. Эдэнэр үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ хахад пүүд шахуу һү һаана. Харууһалдаг үнеэдынь тобир тарганууд. Жэлһээ жэлдэ үнеэн бүриһөө тугал абажа түлжүүлдэгыень һайшаамаар. Малшадай гэр байрань ариг сэбэр, дулаан.

Малайнь байра яндайтар сэбэрлэгдэһэн, заһабарилагданхай. Дал хорёогоо, нүхэ һүбыень шабажа, бүглэжэ, һайса дулааланхай. Хашаа соонь жэрылдэн байһан хэдэн ута сомоо харахада урматай. Суута луговод С. Таракановскиин хүсэлэл оролдолго гаргажа уртуулһан үбһэн сомоггоод байна гээшэ. Дүй дүршэлтэй луговод 50 гектар газарһаа 1552 центнер үбһэ ургуулжа абаһан. Энэнь гектар бүриһөө дунда зэргээр 31 центнер үбһэ ургуулһан болоно. Ургуулһан үбһэеэ нүхэр Таракановский өөрөө хуряажа һүрилөөд, тус гүүртэдэ үгөөд байна.

А. ДОНДОКОВ.

Зэдэ.

АЖАЛЛАҺАНАЙНГАА ЗЭРГЭЭР

Ажалай дүн намартаа гаргагдадаг шуу. Погранична совхоз III кварталайнгаа ажалай дүн согсолжо гаргаад, түрүүшүүлдээ нэмэлтэ түлбэри үгэжэ урмашуулба.

Ширап Чойдоров арба гаран жэлдэ хонин ажалда хүдэлжэ, нилээдгүй дүршэлтэй болоһон. Жэлһээ жэлдэ олон хурьга абажа, ехэ нооһо хайшалдагаараа аймаг соогоо суутай. Энэ жэлдэшье муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. 100 хонин бүриһөө 95 хурьга абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн. Хонидынь тобир тарган. Үбһэ тэжээлээ өөһэдынгөө хүсөөр бэлдэжэ, газаагаа зөөжэ оруулаанхай. Ширап Чойдоров өөрынгөө нүхэртэй суг ажалладаг юм. Эдэнэр эршэтэ ажалайнгаа түлөө 15 хурьга нэмэлтэ түлбэри абаа. Илья Ранжуров 10 хурьганда хүртөө.

Һаалишадшье энэ жэл муу бэшээр ажаллаа. Совхоз бүхыдөө һү һааляар жэлэйнгээ түсэбые октябриин 20-до дүүргээ һэн. Һаалишадта нэмэлтэ түлбэри гэжэ 1350 түхэриг үгтэхэ болобо. Һаалишан Николай Овсянкин үнеэн бүриһөө 1850 килограмм һү һаагаад байна. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 300-гаад килограмм һү үнеэн бүриһөө һаахаб гэһэн уялга абанхай. Ажаллаһанайнгаа зэргээр түлбэри гэдэг хадаа Николай 193 түхэриг нэмэжэ абаха болоо.

Совхозой зүгышэдшье түсэб даабаряа холо үлүүлээ. Галина Самойлова, Валентина Корытова гэгшэд 25 центнер мед үйлэдбэрилхын оронд 45 центнер бэлдээ. Эдэнэр хоюулан 588 түхэриг мүнгэ нэмэлтэ түлбэри абаба.

А. СУРМАЧ.

КПСС-эй делегаци Финлянди орохоёо мордобо

Финляндиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй уряалаар Финлянди орохоёо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев болон бусадһаа бүридэһэн Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци энэ оной октябриин 30-да мордобо.

КИРГИЗ ОРОНОЙ ҺАЙНДЭР

ФРУНЗЕ, октябриин 30. (ТАСС-ай корр.). Киргизэй ССР-эй, Киргизэй компартиин 40 жэлэй ойн һайндэртэ ерэһэн аха дүү республикануудай түлөөлэгшэдые Киргизстан хани халуунаар угтаа.

Россиин, Украинын, Белоруссиин, Казахстанай, Молдавиин, Эстониин, Латвиин делегацинууд мүнөөдэр Тянь-Шаниин боорёор оршодог Канска, Калининскэ, Московско, Сокулукска ба бусад районуудай ажахынуудта айлшалба. Эдэнэр колхознигуудай ажабайдалтай танилсаһан, ажалай эмхидхэл болон оньһожоруулгые, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлгын, газар уһалалгын асуудалнуудые һонирхоһон байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Н. Шелепин, Киргизэй компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Т. Усубалиев, республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Т. Кулатов болон республикын коммунис партиин, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд Киргизэй машина туршалгын станцида ошоо.

А. Н. Шелепин, Киргизэй компартиин ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд, союзна республикануудһаа, Москваһаа, Ленинградһаа, Кронштадтһаа ерэһэн айлшад үдэшэндөө Киргизэй ниислэлэй түбэй стадион дээрэ болоһон спортын ехэ һайндэртэ хабаадаба.

ТАСС-ай мэдээсэл

„ЛУНА-12" ҺАРЫН НЮУР ТАЛЫН ЗУРАГУУДЫЕ ХЭМЭЛ ОДОНОЙ ЗАМҺАА ДАМЖУУЛНА

1966 оной октябриин 25-да һарые тойрон дабшаха хэмэл одоной замда оруулагдаһан «Луна-12» гэжэ автомат станци һара шадарай замаар ниидэжэ үргэлжэлөө.

«Луна-12» гэжэ автомат станци научна шэнжэлэлгэнүүдые хэхэ программатай зохилдуулан, тусхай фототелевизионно түхеэрэлгын туһаламжаар, һарын нюур талын зарим участогуудай дүрэ зурагые буулгаба.

«Луна-12» станци һара шадарай дайдые шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр.

Траекторно шэнжэлгэнүүдэй тоо мэдээнэй ёһоор, һара шадар станциин дабшаһан замай параметрнүүд октябриин 29-дэ иимэ байгаа гэбэл: һарын нюрууһаа эгээн багаар холодолгонь (переселени) 100 шахуу километр; һарын нюрууһаа эгээн ехээр холодолгонь (апоселени) 1740 километр шахуу, һарые тойрон дабшаха сагынь—3 час 25 минута болоно.

Октябриин 29-нэй үеэр «Луна-12» станцитай радио-холбооной 25 сеанс хэгдээд байба. Станцитай харилсаа холбоон тогтууритай һайн. Хэмэл одон дээрэһээ абтаһан телеметрическэ мэдээсэл тус станциин түхеэрэлгэнүүдэй һаадгүй һайнаар хүдэлжэ ябаһые гэршэлнэ. Фото-зурагуудые, научна шэнжэлгын ба траекторно хэмжэлгын үрэ дүнгүүдые дамжуулхын тула «Луна-12» гэлэг автомат станцитай радио-холбооной сеанснууд саашадаа хараалагдаһан программатай зохилдуулагдажа хэгдэхэ байха.

ШЭНЭ АРГААР

Хоног бүри ойртожо байһан Агууехэ Октябриин һайндэрые угтуулан, Галуута-Нуурай горнягууд, барилгашад болон автомобилистнүүд һаяхан ажалай шэнэ амжалта туйлаба. Холбоолжон гэжэ газарта нээмэл аргаар шулуу нүүрһэ малталгын хоёрдохи шэнэ участок ашаглалгада үгтэбэ. Жэлэй туршада тус участогһаа 600 мянган тонно шулуу нүүрһэ малтан абтажа байхаар хараалагдана.

Шэнэ участогые гүйсэд һайнаар ашаглажа шадабал, һарын хугасаа соо 532 тонно шулуу нүүрһэн малтагдаха. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, энэмнай 120 тонноор үлүү болоно. Хэрбээ нёдондо нэгэ тонно нүүрһэн 4 түхэриг 92 мүнгэтэ байбал, мүнөө тэрэ 4 түхэриг 68 мүнгэтэ болон хямдарха.

Нээмэл аргаар шулуу нүүрһэ малтаха хэрэгтэ эдэбхи ехэтэйгээр хам ороһон хүдэлмэришэдэй тоодо Петр Васильевич Балалаешниковай экскаваторай экипаж нэн түрүүн ороно.

Ерэхэ жэлдэ Холбоолжоной участок дүүрэн хүсөөр ашаглагдаха. Мүнөө эндэ түхеэрэлгын али болохо ажал хүдэлмэри эршэ түгэсөөр ябуулагдажа байна.

Н. БАДМАЕВ.

Гусиноозерск город.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ—ТҮРҮҮШЫН ШАЛГАЛТА

Совет засагай 50 жэлэй алдарта ойе ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаха мүрысөө үүсхэһэн «Эрдэм» совхозой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой социалис уялгануудтай танилсажа, манай совхозой хүдэлмэришэд ойн баярай мүрысөөндэ жагсаха гэжэ шиидээ. КПСС-эй ЦК-гай 1965 оной мартын Пленумэй, партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдээр хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, совхозой коллектив түрүүшын амжалтануудые туйлаба. Байгша ондо ниитын адууһа малдаа 51452 центнер үбһэ, 18 мянган тонно силос бэлэдхэжэ абаа. Ороохо тарьяанай баян ургаса гаража, гүрэндөө 18 мянган центнер тарьяа худалдаба. Совхозой хонишод бэлэдхэлэй пунктда 580 центнер нооһо оруулаа. Мүн гүрэндэ мяха худалдаха 9 һарын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ һэн. Гансахан һү худалдалгаар түсэбөө хүсэд дүүргэжэ шадаагүйбди, 97,2 процентдэ хүргэгдөө.

Энэ жэлдэ тэжээл элбэгээр абтаһые анхаралдаа абажа, ойн баярай жэлдэ адууһа малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө мүнөөнһөө оролдожо захалаабди. Нэн түрүүн энэ жэлээ һайнаар дүүргэхэ хэрэгтэй. Малаа оролдосотойгоор эдеэлүүлжэ, харууһалжа, гүрэндэ мяха, һү худалдаха жэлэй түсэб декабриин 25 хүрэтэр дүүргэхэ уялга абтаа.

Тэжээлээ зүбөөр, һайса буйлуулжа малдаа үгэхын тула һаалиин бүхы гүүртэнүүдтэ гидролизно аргаар һолоомо буйлуулжа, тарьяа талханай зүйл малдаа бутаруулжа, халуун уһанда хүдхажа, эһээжэ үгэхэ хэмжээнүүд абтажа байнхай. Буруунуудые һайнаар харууһалжа, үбэлжэлгын эхинһээ хойшо тэдэнээ тордижо, үбэлэй һаралуудта тэдэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ 500—600 граммаар нэмээхэ гэһэн зорилго табигдаа.

Эдэ бүгэдын ашаар гүрэндэ мяха, һү худалдаха түсэбөө һара, квартал бүхэндэ үлүүлэн дүүргэжэ, 1967 оной түсэб нооһо тушаалгаар август һара гаратар, мяха—ноябриин 7 болотор, һү—декабриин 25 хүрэтэр бэелүүлээд, түсэбһөө гадуур нилээд ехэ продукци тушаагдаха юм.

Адууһа малай ашаг шэмэ мүн лэ хонидһоо олон хурьга, үнеэдһээ олон тугал абаһанһаа болохо байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ эхэ малай һубайрха ушартай эрид тэмсэхэ, хурьга, тугалнуудай гарзалха ябадал усадхаха гэжэ хэлсэгдээ.

Үбһэ ногооной, тарьяа талханайшье үндэр ургаса абахын түлөө совхозой механизаторнууд, луговодууд бүхы хүсөөрөө оролдохо байна. Ойн баярай жэлдэ энэ жэлэйхиһээ дутуугүй баян ургаса абаха зорилготойбди. Сабшалангаа саашадань һайжаруулжа, хойто жэл адагынь 55 мянган центнер үбһэ абаха гэхэ гү, али уһалагдадаг газарай га бүриһөө 12 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряахаар хараалагдаа. Ороохо тарьяа абалгые адагынь 41 мянган центнертэ хүргэхэ хүсэлтэйбди.

Совхозой түрүүшүүл бүри дээгүүр уялгануудые хараалаад, тэрэнээ бэелүүлхын хойноһоо тэмсэжэ захалаа. Ажалша зоной урма зориг бадаруулха, ойн баярай социалис мүрысөөнэй ошо улам хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхэ талаар отделенинүүдэй партийна эхин организацинууд оролдожо байна. Мүрысөөнэй һара, квартал бүхэнэй дүн наринаар согсолжо, олоной анхаралда табиха, мүрысэгшэдэй хоорондоо ябалсажа, бэе бэеынгээ хүдэлмэри шалгаха асуудалда онсо анхарал табигдана.

Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойе манай совхозой ажалшад үйлэдбэреэ хүгжөөхэ, гүрэндөө хүдөө ажахын продуктнуудые тушааха талаар бүри ехэ амжалтатайгаар угтаха байһандаа этигэнэ.

А. ГЕРГЕСОВ,
Дэрээнэй совхозой парткомой секретарь.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Соведүүдэй хүдэлмэридэ олониитые үргэнөөр хабаадуулха

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ээлжээтэ заседани һаяхан боложо, ажалшадай депутадуудай Кабанскын аймагай болон Бабушкинай городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудай дэргэдэхи штатнабэшэ таһагуудай ажал хүдэлмэри тухай Кабанскын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр М. П. Поповой элидхэл зүбшэн хэлсэбэ.

Советскэ органуудай ажал ябуулгада олониитые саашадань үргэнөөр хабаадуулха тухай КПСС-эй Программа дотор заагдаһан захяа заабаринуудые аймагай болон городской Соведүүдэй гүйсэдкомууд бодото дээрэнь бэелүүлхэ зуураа, ажахын, культурна байгуулалтада хүн зониие олоор хабаадуулдаг болоо гэжэ Верховно Соведэй Президиум тэмдэглэбэ.

Гүйсэдкомуудай ажал хүдэлмэридэ олониитые элсүүлхэ аргануудай нэгэн юуб гэхэдэ, штатнабэшэ таһагууд болоно.

Дурсагдаһан аймагай Соведэй гүйсэдкомой дэргэдэ худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, хүдэлмэришэдые ажалда томилон түбхинүүлхэ, хүн зониие зөөлгэхэ болон эмхидхэлэй-инструкторска таһагууд байгуулагданхай, хүдэлжэ байнхай. Горгүйсэдкомой дэргэдэ худалдаа наймаанай, социальна тэдхэмжын, культурын, эмхидхэлэй-инструкторска тиимэ таһагууд ажаллана.

Олониитын хүсөөр хүдэлдэг тус таһагуудай олонхидынь анханай штатна таһагуудые хүсэд һэлгэхэ зуураа, гүйсэдкомой ажал ябуулгадань найдамтай түшэг тулгуури болоно. Эдэнэр Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудтай, олониитын һайн дуранай эмхинүүдтэй нягтаар харилсажа хүдэлнэ, өөр өөрын һалбаряар предприяти, эмхи зургаануудай ажал ябуулгые саг үргэлжэ хинан шалгана, бии байгаа дутагдалнуудые усадхалсана, Соведүүдэй сесси дээрэ гү, али гүйсэдкомуудай заседани дээрэ харагдаха асуудалнуудые урид бэлдэлсэнэ, абтаһан шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ хамһалсана.

Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта аймгүйсэдкомой дэргэдэхи худалдаа наймаанай штатнабэшэ таһаг (даагшань Кабанскын лесхозой ахалагша бухгалтер нүхэр Округин И. П.) нилээд туһална. Тодорхойлходо, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэриие һайжаруулха тухай асуудал бэлдхэжэ, аймагай Соведэй сесси дээрэ табиһан байна. Һара тухай саг болзор соо худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой бүхы предприятинуудые, баазануудые 50 гаран хүн шалгалсаа. Мүн аймсоведэй гаргаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ ходоодоо хинагдана, олохон дутуу дунданууд усадхагдана. Энээнэй аша туһаар аймпотребсоюз жэлэйнгээ түсэбые бүхы талаарнь дүүргэжэ шадаа.

Тэрэшэлэн республика дотор худалдаа наймаа, ниитын эдеэ хоол саашадань һайжаруулха тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй 1965 оной июлиин 27-ной тогтоолые бэелүүлхэ талаар дурсагдаһан таһаг хэмжээ ябуулгануудые зохёолсоһон.

Эдеэ хоолой гутаһантай дашарамдуулан, 1966 оной март һара соо худалдаа наймаанай баазануудта шалгалта эмхидхэһэн. Энээнэйнь эсэстэ эдеэ хоол хүргэн хадагалдаг түхеэрэлгэнүүд сүм заһабарилагдаа һэн.

Мүн тус таһагай үүсхэлээр байгша оной хабар худалдаа наймаанай түрүүшүүлэй аймагай зүблөөн үнгэргэгдөө, эдеэ хоолой выставкэ эмхидхэгдээ.

Кабанскын аймсоведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи штатнабэшэ бусадшье таһагуудынь бараг хүдэлнэ.

Бабушкинай городской Соведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи социальна тэдхэмжын штатнабэшэ таһаг мүн лэ нилээд ехэ юумэ хэнэ. Энэ таһагайхид пенсиин асуудалаар недели бүхэндэ хоёр дахин эрхэтэдтэй уулзана, инвалидуудай байшангай ажал хүдэлмэриие, мүн пенсионернүүдэй, үншэрһэн бүлэнэрэй гэр байра, ажаһуудалайнь эрхэ байдалые ходоодоо шалгадаг, шухала ушарта туһаламжа үзүүлдэг.

Горгүйсэдкомой дэргэдэхи худалдаа наймаанай (даагшань нүхэр Свириденко С. И.), культурын (даагшань нүхэр Карпикова Е. И.), эмхидхэлэй-инструкторска (даагшань нүхэр Бубица Н. П.) штатнабэшэ таһагууд амжалтатайгаар хүдэлнэд.

Аймагай болон городской Соведүүдэй гүйсэдкомууд штатнабэшэ таһагуудые даагшанарай, инструкторнуудай семинар, зүблөөнүүдые ходоодоо үнгэргэдэг, тэдээндэ хэлхеэ холбооной, канцелярска хэрэгсэлнүүдые үгэдэг, тусхай үнэмшэлгэнүүдые барюулһан байха юм.

Гэбэшье. шалгалта хэжэ үзэхэдэ, штатнабэшэ таһагуудайнь зарим инструкторнууд үшөөл һулаар хүдэлдэг байба.

Кабанскын аймагай, Бабушкинай городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудай дэргэдэхи штатнабэшэ таһагуудай дүй дүршэлые республикын Верховно Соведэй Президиум һайшааха зуураа; энэниие халан абахые ажалшадай депутадуудай аймагай, районно болон городской Соведүүдэй бүхы гүйсэдкомуудта һанамжалан дурадхаба.

ГАЗАР АШАГЛАХА ТУХАЙ ХУУЛИНУУДЫЕ НАРИНААР САХИХА

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Түнхэнэй аймагта газар ашаглаха тухай хуулинуудай ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудал зүбшэбэ. Тиихэдээ хүдөө ажахын талаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссиин хэһэн шалгалтын материалнуудые хаража үзэбэ. Түнхэнэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр П. Э. Ренчиновэй тоосоо шагнаба.

Газар ашаглалга һайжаруулха талаар Түнхэнэй аймагай Соведэй гүйсэдком, хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлени, тэндэхи совхоз болон колхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ яһала эли бодо хүдэлмэри ябуулаа гэжэ Верховно Соведэй Президиум тэмдэглэбэ. Жэшээнь, 1956—1966 онуудай туршада дотор ой модо отолжо сэбэрлэһэнэй, намаг газар хатааһанай эсэстэ аймаг дотор хахалдаг газарай хэмжээн 44,2 процентээр нэмэһэн байна. Аймаг дотор тарян ажал эрхилгэ һайжаруулха, ургаса дээшэлүүлхэ талаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэһэн.

Гэбэшье Түнхэнэй аймагай Соведэй гүйсэдком, тэндэхи сельскэ, сомоной Соведүүд газар ашаглаха тухай хуулинуудай ямараар бэелүүлэгдэжэ байһаниие хангалтагүйгөөр хинана. Энэ хүдэлмэридэ Соведүүдэйнгээ саг үргэлжын комиссинуудые, депутадай бүлэгүүд болон олониитын һайн дуранай эмхинүүдые хабаадуулнагүй. Тэрээнэй эсэстэ зарим организаци, эмхи зургаанууд даалтабарита газарнуудаа эзэн бусаар, аша үрэ багатайгаар ашаглана, ниитын газарнуудые дура зоргоороо эзэмдэхэ болон бусадшье баримтанууд үзэгдэнэ. Жэшээнь, 84-дэхи ДЭУ-дэ 14 мори тэжээхын тула замай 21 мастернуудай хэрэглэмжэдэ аяар 294 гектар газар таһалагдажа үгтэһэн байба. Харин бодого дээрээ эндэ зуун гектар тухай газар хүсэд хүрэхэ байгаа.

«Аршан» курортын ажахыда 85 га газар даалгагданхай. 1960 ондо тус ажахын усадхагдабашье, газарынь миин орхигдошоһон, курортын хүдэлмэрилэгшэдэй болон тэндэ ажаһуугшадай үмсын хэрэглэмжэдэ ашаглагдадаг болошоо. Мүн курортын 3 гектар талмай дээрэхи сэсэрлиг эзэгүй шахуу хаягдашанхай.

Дурсагдаһан аймагта мүн бусадшье дутагдалнууд элирүүлэгдэбэ. Энэ дутуу дундануудаа усадхахыень Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум эрилтэ табижа, дэлгэрэнгы шиидхэбэри гартаба.

ОЧЕРК

ШЭРЭМ ХАРГЫ ШЭНХИНЭНЭ...

«Бороо, саһаншье,
Бүрэнхы һүнишье байг,
Халуун зүрхэмни
Холын холо руу уряална».
(Залуушуулай дуун).

БИ ЭНЭ замда юрын аяншан бэшэб. Холын ута харгыда гарабашье һаа, нобшо аяншалагшадай элдэб жэжэ һаалта хэрэгсэлнүүд намда байхагүй. Гуурһан, блокнот, корреспондентын үнэмшэлгэ—замаймни бүхы зөөри. Аян замһаа хашаршаһан һажанги шарайтай зонойшье дунда бэшэб. Жэгдээр хүүеһэн хүсэтэ дизель мотоорнуудтай урагшаа дабшаһан тепловозой кабина сооб. Хойномнай хүнгэн бэшэ ашаан. Урдамнай ошотон ошоһон туяа гэрэл хэтэ холын холо руу уряалһан булад харгы зурына.

— Светофорой галынь ногоон!

— Ногоон гал харанаб!

Тепловознай багахан полустануудай хажуугаар хонгёо уряа дохёо үгэһөөр һалхи татуулан шуумайна. Һубаряа олон шэрэм мөөрнүүд харгы замай сортоотой хурдан хүгжэм зэдэлүүлэн, гайхамшаг эршэ хүсэтэйгөөр түбэрнэ.

Мүнөөдэр гараг нэгэн—амаралтын үдэр. Теэд ажабайдалда амаралта гэжэ байдаггүй. Мүн зүрхэн хүнэй бүхы наһан соо амарха гээшые мэдэдэггүй. Амидаралай удаан горхохониие үдэр һүнигүй, ойро зуураханашье тогтуулангүй һудал соогуур урадхуулжал, урадхуулжал байдаг. Түмэр харгые уужам дэлгэр Эхэ оронойнмнай һудал гээд нэрлэдэг. Энэ һудалай хүсэтэ сохидолые түмэр замда ойро һуугаашад һайн мэдэдэг бэзэ. Шуурга һалхиншье, ангама халуун нараншье, шулуунай гантама хүйтэншье байг—энэ һудалай хүсэтэ сохидол багаханшье буурадаггүй.

«Ташкентдэ» гэһэн гаршагтай ашаанай вагонуудые шэрэһэн тепловознай Байгал далайн эрьеэр шуумайна. Үглөөнэй бүрэнхыһөө орожо эхилһэн саһан бүри үдхэржэ, сагаан торгон утаһануудай агаарта һубигдажа байһан мэтээр түргэн ябадалдамнай үзэгдэнэ.

Машинистын хёрхо нюдэн хара хүхэ фуражкын һарабша дороһоо анхаралтайгаар урагшаа шэртэнэ. Хурса харасатай энэ нюдэн арба гаран жэлдэ локомотивуудай дабшаһан замые һэрэглэн хаража ябана. Федор Тармаевичай шарай бодолгото болонги харагдана. Юун тухай тэрэ бодоно хаб? Ажабайдал тухайдань һонирхоһон олон асуудалнуудни юрын буряад хүдэлмэришэ хүбүүнэй гаталһан хүнгэн бэшэ замые ойндонь һэргээн һануулаа гү?

....Дайнай хүндэ хүшэр үе. Колхозой хүүзинсын арһан хөөргэ забда залигүй хүндөөр уухилан хяһын гал үлеэжэ, ошо сасарган булад тахануудые улайлгана. Арбан зургаа наһаяа гүйсэжэ ябаһан Федорой нюсэгэн нюрга сээжэ руу хүлһэн горхолон урдажа, затагар сараа үлөөнэ. Мүнөөдэр эсэгэтэеэ тэрэ арбан табан мори тахалха даалгабаритай. Хүндэ балта, хүжүүн хөөргын барюул үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор хүбүүнэй холонхой гарһаа һаланагүй. «Түс-түс»—балта дүшэ наярна. Морин бүхэндэ дүрбэн таха. Хайр шулуунда дохолгохогүй жаран таха. «Түс-түс».... Фронтдо морид хэрэгтэй. Хүдэр хурдан хүлтэй морид. «Түс-түс»... Бүдэргэхэгүй хурса булад тахатай морид. Алайр нютагай фронтһоо холошье һаань, энэ хяһын гал соо илалта шэрээгдэлсэнэ. Хүбүүнэй эсэһэн нюрга, гарнууд шархирна. Үбгэн Тармай энэниие ойлгоногүй шэнги, улайһан шэнэ тахануудые гал сооһоо абаад лэ дүшэ дээрэ табина. Хүнгэн бэшэ даа хүдэлмэришэнэй балта! «Түс-түс»... Эндэ гансашье булад таха шэрээгдэнэ бэшэ, залуу хүдэлмэришын бэрхэшээлнүүдһээ мухэшэгүй хатуу зориг шэрээгдэнэ. Хяһын гал соо, балта дүшын дуун соо...

Дизельнүүд жэгдээр хүүенэ. Рельснүүдэй залгалаа дээгүүр шэрэм мөөрнүүд түбэрнэ. Холын Ташкентдэ барилгын хэрэгсэлнүүдые абаашахаяа ярана. Тэндэ хохидол тохёолдоо. Хүнүүд тэндэ туһаламжа хүлеэнэ. Федор Тармаевич хүндэ хүшэр байдалые өөрынгөө хүнгэн бэшэ ажабайдалһаа мэдэхэ. Тэрэнэй үетэндэ хатуу шанга шалгалта тудаа һэн. Буладай яажа хатуужадагые өөр дээрээ тэрэ үзөө һэн.

...Эрхүү хотын вокзал хүлгөөтэй. Залуухан шэнэ сэрэгшэд жагсаалда зогсонхой. Арбан зургаа наһатай Федор тэдэнэй дунда зогсолсоно. Хорото булимтарагшадые даралсаха тэрэнэй сагынь ерээ. Ахань дайнай эхинһээ дариин утаан соо, туулган тобшонуудай үхэлтэ эшхэрээн доро ябана. Түрэһэн тоонтоёо орхижо, дайсантай тулалдаха эрэ хүнэй нангин уялгата ээлжээн Федорто мүнөө ерээ.

Хахасалга дээрэ үбгэн эсэгынгээ хэлэһэн захяае Федор бүхы наһан соогоо абажа ябаха: «Хүдэлмэришэн анги гээшэбди, хүбүүн. Хаанашье, хэзээдэшье энээниие мартаха ёһогүйш. Хүдэлмэришэн ангиин нэрэ зэргэ хухалангүй, сэбэрээр абажа яба».

Вокзал дээрэ залуу сэрэгшэдтэ хандаһан үбгэн полковнигой хэлэһэн үгэнүүд мүн лэ ухаандань бүхөөр хадуугдаа һэн: «Хүбүүдүүдни! Эхэ оронойнгоо хүшэр хүндэ энэ сагта алдар солыень үргэлсэхэ хуби танда тудаба. Хүнгэн бэшэ хуби! Үхэл ами наһан хоёрой хабирсалдаан тээшэ ошохотнай. Заримантнай гэртэхиндээ һөөргөө бусахашьегүйдөө болохо. Һанажа ябагты, амиды мэндээр нютагтаа илалта асаржа ерэхэ зэргэтэйт! Энхэ тайбан ажабайдалдаа бусаха ёһотойт! Дайнай һүүлдэ танай гарнууд ажабайдалаа һэргээн бодхохо болохо.

Паровоз уянгатайгаар хуугайлжа, баруун тээшэ бэшэ, эгээл мүнөө энэ замаар зүүн зүг шэглээ һэн. Фашис Германиин үхэлэйнгөө нүхэ руу унаха тэрэ сагта АласДурна зүгые аюулһаа зайсуулха хэрэгтэй байгаа.

— Долоон жэлдэ албанда ябаад бусаа һэм,—гэжэ Федор Тармаевич хөөрэнэ.—Машинист болохо һанаан тиихэдэ намда бии һэн гү? Һургуулимнишье бага, хүдэлхэ мэргэжэлшье үгы һэм. Дайнай һүүлэй бэрхэшээлтэй үе һааб даа.

Албанһаа табигдаһан залуу хүбүүе бэлэн харгы угтажа байгаагүй. Ажабайдалда өөрынгөө харгы, өөрынгөө һуури ээлхэ хэрэгтэй болоо. Ажабайдалаа дахин шэнээр зохёон захалха ёһотой байгаа бшуу. Тиибэшье сэрэгэй албанда үнгэргэһэн жэлнүүдынь миин ошоогүй, зориһондоо хүрэжэл һалаха сэдьхэл тэрээндэ бэхижүүлээ.

Паровозой кочегараар Улаан Үдын түмэр замай деподо хүдэлжэ, ехэ замай эхиндэ тэрэ гараа һэн. Замһаа сүлөө сагтаа эрдэмээ дээшэлүүлхые эрмэлзэжэ, үдэшын һургуули тээшэ алхалха. Удаань Эрхүүдэхи паровозой машинистнүүдэй һургуули. Тиин 1957 оной хабар Фёдор Тармаевичай жолоодоһон паровозууд Зүүн Сибириин түмэр замаар ябажа эхилээ...

— Харагтылши даа, ямар һайхан бэ?—гээд Федор Тармаевич Байгал тээшэ зангаба. Далайн байбан хүхэ нюруу дээгүүр сагаан дэлһэтэй долгид аяар тэрэ нюдэ алдама холын бүүдэгэр тэнгэриин хаяаһаа эбхэрэн•ерэжэ байһан мэтэ харагдана. Бүри саана тэнгэри далай хоёрой хилэ дээрэ сайбар пароход утаа гэзэгэтүүлнэ.

— Зураг дээрэхидэл...

Машинист ойро зуурахана абяагүй далай тээшэ харан ябатараа:

— Дэншье тиимэ бэшэл даа, —гэбэ.—Үнэн дээрээ холо һайхан даа. Ажабайдалшье бодото дээрээ номойхиһоо жэшээгүй ондоо даа. Орёо хүшэршье, тиимэһээ һайханшье.

«Түргэн харгыда ухаанай гүйсэ мүн лэ хурдан болоһон шэнги элдэб бодолнууд сэдьхэл хүлгүүлжэ эхилдэг. Дунгинан дабшаһан энэ поездын түргэн ябадалда бүхы сэдьхэлээрээ абтажа, хүшэр тэрэ байдалые туйлажа гараһан үетэнэй хуби заяан тухай бодон ябаа һэм. Ажабайдалай шэмэрүүн һалхин тэдэнэй зориг хатуужуулаа. Бэрхэшээлэй урда һүхэржэ унангүй. тэрэниие дабажа шададагаар һургаа. Ажабайдал зоригтойшуулда дуратай. Бэрхэшээлһээ айдаггүй, үнэн сэхэ сэдьхэлтэниие тэрэ хүндэлдэг.

Федор Тармаевич тамхяа носоожо, залуухан туһалагша хүбүүн Виктор тээшэ хараадхиба. Виктор аха нүхэрэйнгөө үгэнүүдые шагнаархан, урдань ерэһэн рельснүүд дээгүүр алад холо руу шэртэнхэй һууна. Тэрэ арба найматай. техническэ училищиин һүүлээр энэ хабарһаа тепловозой машинистын туһалагшаар хүдэлнэ. Виктор ажалайнгаа намтар тепловозой машинистын туһалагшаар эхилээд, юугээр дүүргэхыень таамагшалхань бэрхэтэй. Тиибэшье ажалайнь намтарай эхи таталсаһан коммунист аха нүхэр Федор Тармаевичые, тэрэнэй һайн мэргэжэлтэ болохынь түлөө оролдодогыень мартахагүй ёһотой даа.

Федор Тармаевичай һанаагаа табиха хүн ганса Виктор бэшэ юм. Машинист инструкторай үүргэ бэелүүлдэг тула тепловозой арбан хоёр машинист, туһалагшануудай ажалда сэхэ хабаатай. Хурга даража тоолохо болоо һаа, Фёдор Тармаевичай дүүргэдэг ниитын хүдэлмэри ехэл олон. Депогойнгоо партийна комитедэй гэшүүнэй үүргэ ажалай эмхидхэлэй бүхы асуудалнуудтай тэрэниие нягтаар холбодог. Депогой хүдэлмэришэдэй гэр бүлын байдалшье, ажалай журам сахилга, локомотивуудые ашагтайгаар хэрэглэхэ асуудалнууд тэрэнэй анхаралһаа хажуу тээ үлэдэггүй.

Фёдор Тармаевичые түмэр замшадай ехэ суглаан дээрэ эгээл түрүүн хараһан хүм. Ураалай шэлэһээ Номгон далай туласа ошоһон түмэр замай олон түлөөлэгшэдэй ехэ зүблөөн боложо байгаа. «Тепловозуудые ашаглалга ба дизельнэ тулишэ арьбалалга» гэһэн асуудалтай элидхэлые Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын депогой тепловозой машинист Ф. Т. Пономарёв хэхэ гээд зүблөөнэй үнгэргэгдэхэ программа соо бэшээтэй һэн.

Дунда зэргын нюргатай, гушаад гара наһатай, саб гэмэ бэетэй, сарюун хурса шарайтай буряад хүнэй тэрэ ехэ зүблөөн дээрэ тепловозуудые яажа һайнаар, гарза багатайгаар ашаглаха тухай хэлэжэ байхада оньһон техникэтэй танилсаһаар үнишье болоогүй буряад зонойнгоо хэды ехэ алхам урагшаа хэһэн тухайнь бодолтой бэлэй.

— Светофорто ногоон гал!—гэжэ Виктор соносхобо.

— Ногоон гал харанаб,—гэжэ Фёдор Тармаевич баталан хэлэнэ. Бишыхан станциин гэрэй дэргэдэ түмэр замай хубсаһатай эхэнэр шара үнгэтэй тугаар «замтнай сүлөө» гэһэн тэмдэг үгэһөөр гээгдэнэ. Часай стрелкэнүүд үглөөнэй 10 часта дүтэлэнхэй. Тепловозой сонхоор буряад нютагаймнай үзэсхэлэн байгаали харагдана. Жэл ерэхэ бүхэндэ һэргэжэ байгаа тосхонууд, ехэ барилганууд, үрэжэлтэ таряалан бэлшээриин газарнууд һэлгэсэлдэнэ.

— Ажабайдалнай яаһаншье түргэн хубилнаб даа,—гэжэ Федор Тармаевич хэлэнэ.—Харгыда ходол ябажа байхадаа нютагайнгаа шарайн һэргэн хубилхые хүнэй хэлээр бэшэ, өөрынгөө нюдөөр харахадаа һайн ойлгодог лэ гээшэ даа.

Би зүбшөөн толгойгоо дохибоб. Зүб лэ даа. Миин юрын аяншын хооһон нюдөөр һонирхоогүй, энэ хубилалтада шинии багаханшье хубиин бии һаа, ямар ехэ жаргал бэ даа.

...Шэрэм харгы шэнхинэнэ. Үглөөнэй тунгалаг агаар зура сохин тепловоз урагшаа дабшана. Кабина соонь буряад арадаймни коммунист хүбүүн Фёдор Тармаевич. Уужам тэнюун сэдьхэлтэй хүдэлмэришэ хүн. Ямаршье бэрхэшээл дабажа шадаха хатуу зоригтой, хүшэр тэрэ сагые туйлажа гарагша үетэнэй нэгэн. Газар нютагтаа, сэсэгтэ зүлгэдэ, үбсүү сохиһон һэбшээ һалхинда, ажабайдалда бүхы сэдьхэл зүрхөөрөө дурлаһан, үүрэй толые замда угтадаг хүн.

М. БАТОИН.

ТЕХНИКЭ ЯАХАДАА ҺАНДАРНАБ

Жэлһээ жэл бүри аймагай ажахынууд «Сельхозтехникэ» нэгэдэлээр дамжуулан, олон янзын шэнэ машина, комбайн, тракторнуудые абажа байдаг. Теэд энэ шухала хэрэгтэ анхарал багаар табигдана, нилээд олон машина эбдэрхэй, зарим хубинуудынь дутуу абтана.

Жэшээнь, «Искра» колхоз нёдондо 7 сеялкэ абаха гэжэ мүнгыень «Сельхозтехникын» отделенидэ сүм түлэһэн, теэд сеялкэеэ абахаяа ошоходонь станци дээрэ орой үгы байшоо. Тэрэ гэһээр жэлһээ үлүү саг үнгэрбэ. Сеялкэнүүдшье байхагүй, мүнгэншье бусаагданагүй. Энэ жэлэй март һарада «СК-4» түхэлэй шэнэ комбайн абахадань, тэрээндэнь олон детальнууд дуталдашоо. Мүн 2-дохи кварталда абтаһан бульдозер погрузчик хоёртонь баһал олон детальнууд үгы байба.

Имэ баримтанууд бусад олон ажахынуудта үзэгдэнэ. Нүгөө талаһаа колхозой түлөөлэгшэд станци дээрэһээ техникэ абахадаа һайса шалганагүй, детальнуудайнь дуталдахада тусхай акт табигданагүй. Энээн дээрэһээ колхоз, совхозууд дутуу хубинуудтай машинануудай түлөө хэндэшье эрилтэ табиха аргагүйдэнэ. Илангаяа «Знамя Ленина» колхоз энэ талаар олон дутагдалнуудые гаргана. Тиимэһээ абтаһан олон шэнэ машинануудынь ямаршье туһагүй хэбтэһээр.

Энэ юун дээрэһээ болоноб гэжэ түмэр замай станциин ноёдһоо һурахада, колхоз, совхозуудые урдаа баридаг. Ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ хандахада, тэдэнэр «Сельхозтехникэ» нэгэдэлдэ гомдодог. Теэд эдэнэрэй хоорондоо үгэеэ ойлголсожо ядажа байхада, хэды ехэ хүсэн миин һаатаха болоноб.

Юрэдөөл шэнэ техникэ дамжуулан хүргэхэ асуудалда «Сельхозтехникэшье», колхоз, совхозуудайшье зүгһөө анхарал бага табигдана. Түмэр замай лини дээгүүр, колхоз, совхозуудта шэнээр абтаһан техникэ зүбөөр хадагалха, хабсаргаха тусхай шала бэлдэгдээгүй байһаар.

Саашадаа имэ байдалые тэсэжэ болохоор бэшэ гэжэ һанагдана. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, олон тоото механизаторнууд шэнэ техникэ һайнаар тушаажа абаад, тэрэнээ зүбөөр харууһалжа, дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха гэжэ оролдог лэ.

В. КРИВОГОРНИЦИН.
Мухар-Шэбэр.

МАЛШАДТАА ТУҺАЛНА

Зэдэ голой зүүн эрье зубшаа Ториин совхозой нэгэдэхи отделениин Хуурай, Волково һууринд оршодог. Тэрэнһээ саашаа болоходоо захагүй үргэн поли нэмжыдэг. Механизаторнууд үни хада таряагаа хуряажа абанхай. Энэ ехэ газарһаа нилээд һайн ургаса абтаһан, гектарай дунда зэргээр 12,6 центнер шэниисэ хуряагдаһан байна.

Һаяхан лэ шэниисын таряанай долгилон байһан газарта намарай паар хахалагданхай, үргэлжэдөө харлан харагдана. Үдэр һүнигүй хүнхинэн байһан тракторай дууншье абяа шэмээгээ алдаа.

Трактористнар Михаил Семенович Борисов, Петр Феофанович Климов гэгшэд намарай паар хахалалгада онсо шалгарһан. Богонихон болзор соо эдэнэр 420 гектар намарай паар элдүүрилһэн.

Ерэхэ жэлэйнгээ баян ургасын түлөө бодомжолон, Ториин совхозой механизаторнууд 1428 га эртын паар, 1354 гектар намарай паар хахалһан.

Совхозой бүхы отделенидэ ерэхэ жэлэйнгээ үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэжэ дүүргэхэ дүтэлөө. Һайн үрэһэнһөө баян ургаса абтаха гэжэ эдэнэр һайса мэдэхэ байха. Мүнөө совхозой амбаарта 17.100 центнер үрэһэн сэбэрлэгдээд, тарилгын шанарта хүргэгдөөд байна.

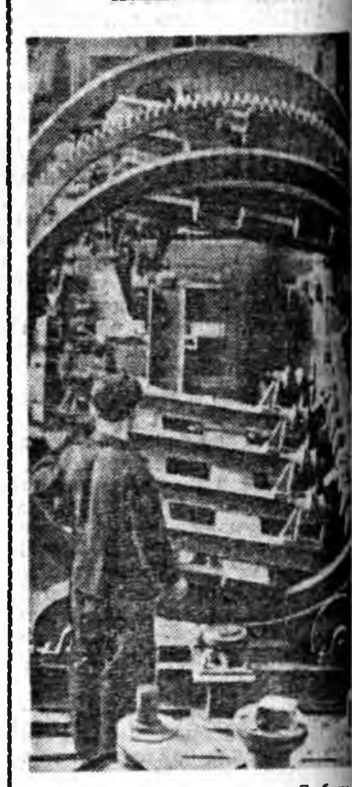
Совхозой механизаторнууд малшадтаа туһална. Зариманиинь үбһэ, һолоомо, наг шэбхэ зөөнэ. Нүгөө зариманиинь үхэрэй дал, хонинной байра заһабарилна. Бэшэниинь малшан, хонишонооршье ажаллана.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, механизаторнууд, малшад бултал үбэлжэлгэдөө эршэмтэйгээр бэлдэжэ байна.

В. БАШАРОВ.

Зэдэ.

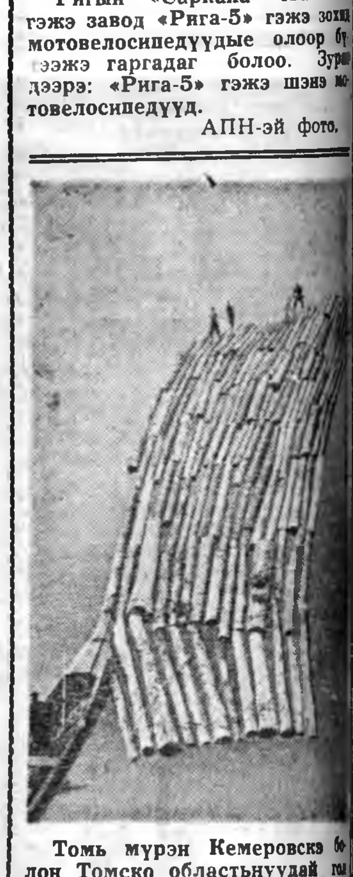
ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

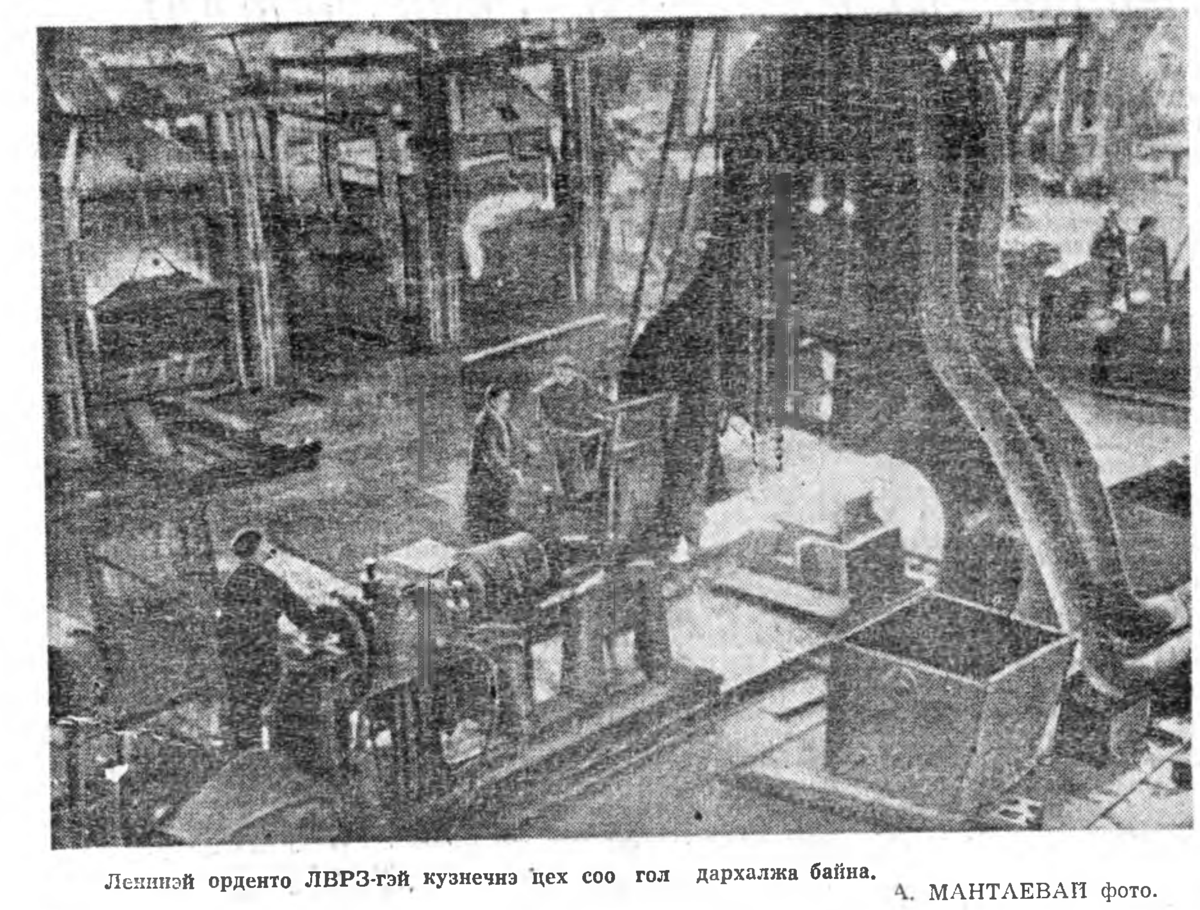
Новосибирскын «Сиблитмаш» гэжэ заводто шэнэ шунэ түхэлэй шудхалгын машинанууд болон бусад түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг тусхай мэргэжэлэй томо предприятида Агуу ехэ Октябриин 49 жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Зураг дээрэ: линиин узелнуудай нэгэн.
ТАСС-ай фотохроника.

Ригын «Саркана звайгзне» гэжэ завод «Рига-5» гэжэ зохид мотовелосипедүүдые олоор бүтээжэ гаргадаг болоо. Зураг дээрэ: «Рига-5» гэжэ шэнэ мотовелосипедүүд.
АПН-эй фото.

Томь мүрэн Кемеровскэ болон Томско областьнуудай гол уһан замуудай нэгэн юм. Зураг дээрэ: Томь мүрэнөөр модо урадхуулга.
ТАСС-ай фотохроника.

Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй кузнечнэ цех соо гол дархалжа байна.
А. МАНТЕЛЕВАЙ фото.

ҺЭШХЭЛГҮЙШҮҮЛ

ФЕЛЬЕТОНОЙ ОРОНДО

Палата соо арбан гурба хүмди. Хүндөөршье үбдэһэн, мүн үглөө мүнөөшье гарахаар элүүр боложо байһан хүн бии. Хүн бүхэн өөрын тусхай һанал бодолтой, абари зантай, хараа бодолтой. Теэд хайшан гээ һаа түргэн һайн болоод, гэртээ хариха, ажалдаа тэхэрихэ гээшэб гэһэн бодол бултанай сэдьхэл соо. Энэ талаараа булта адлибди.

Бамбагар зөөлэн шэрээнүүд. Саб сагаан, дулаан унталга. Үдэрэй 4 дахин халуун, һайн эдеэн. Урин дулааханаар энеэбхилэлдэһэн Галя, Дуся сестранууд эм хаһа сагтань үгэжэ, тарилга хэжэ, һүниндөө унтангүй ябажа үнгэргэнэ. Һайн һайхан һанаатай, үгэ дуу үсөөнтэйшье һаа уриханаар, сэдьхэл ханаамаар хоёр-гурбан үгэ дуугардаг наһатайшаг нянька-эхэнэрнүүд ялагар, салагар болотор, шэмхэшье тооһогүй болотор палатыемнай аршана, угаана.

Үглөө бүри арбан часһаа үнгэржэ байхада врачнууд—Ирина Ивановна Федорова Галина Сергеевна Суздальцева хоёр үбшэнтэн бүхэнэй үнгэрэгшэ һүни ямар хоноһые, хэды градус халуунтай байһые дууһан мэдээд орожо ерэдэг. Тиигээд минии оронһоо эхилээд лэ шагнажа, асуужа, наринаар үзэжэ эхилхэ.

Мүнөөдэр Ирина Ивановна тусхай сагтаа үбшэнтэниие үзэхэеэ ерээгүй. «Врач ехэ уруу дуруу ябана. 5-дахи палатаһаа эхилжэ үзэбэ»,— гэжэ Дарма Булутов дуулгаба.

Эгээл түрүүлэн манай палатаһаа эхилдэг аад, мүнөө 5-дахиһаа эхилбэ ха юм. Теэд энэньшье ойлгосотой.

Бүхы һанал сэдьхэлээ табижа, хайрлажа, энхэржэ, эрдэм шадабаряа гаргажа аршалжа байн гэһээ һэшхэл һэнгэргүй хүнүүд эндэ дайралдана бшуу.

Хотын үбшэндэ нэрбэгдэжэ, ёолоһон, бөөлжэһэн хоёр залуушаг хүбүүд палатадамнай ороо һэн. Нэгэ недели соо тарилга хүүлээд, эм уугаад, тусхай һайн хоол эдеэд, саг соогоо унтаад байхадаа тэдэнэрнай хүхюутэй, хөөрөөтэй болоо бэлэй.

Нэгэниинь—Владимир Миронович Улаан-Үдын хирпиисын заводто хүдэлдэг, гуша һаял гаража ябаһан хүн. Нүгөөдэнь—Николай Зверев, локомотив-вагон заһабарилгын заводто хүдэлдэг.

Эдэмнай гэртэй, һамгатай, үхибүүдтэй бүдүүн хүнүүд гэжэ һанахаар. Хотын шарха үбшэнтэй болоод, тамхи татахагүй гэжэ врачай хэлэһээр байтар, зорюута өөртөө хоро хэхэеэ һанаһан юумэдэл нюусаар тамхи татаха юм.

Харин үнтэржэ ерэхэдээ иимэ үзэгдөөгүй юумэ болобо гээшэ.

Владимир Миронович «Үхибүүмни өхээр үбдөөд байна, эрьежэ, хаража ерэхыемни хэдэн часаар табиит» гэжэ врачта хандаба ха юм. Врач хэды дурагүйшье байгаа һаа, баһа өөрөө эхэ хүн хадаа хайрлажа, зүбшөөгөө һэн. Харин һүүлдэ мэдэн гэхэдэмнай архидахын арга бэдэрһэн байшоо. Үдэшэлэн һогтуу ерээд, хажуудахи нүхэр Николайгаа дахуулжа гараад, уһан тулам, шал мяхан юумэнүүд орожо ерээд, арсалжажа, хэрэлдэжэ, бэлин шэбшэгээр хараалдажа, бөөлжэжэ, үбшэнтэниие унтуулбагүй.

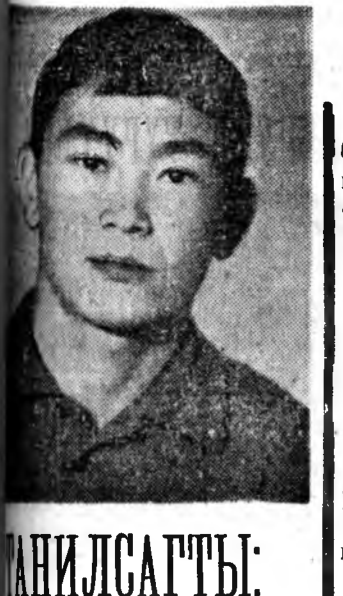
Тэнлэ хэбтэһэн хүнүүдэй хэды өхөөр зэбүүрхэһые хэлээдшье ялай. Эдэ архиншадые больницаһаа дары гаргаха, ажалдань дуулгаха, хэды шэнээн гүрэнэй хүзүүн дээрэ аргалуулһыень, эдиһыень, эм домуу уһыень, хэды шэнээн гаргашатай байһыень бултыень тооложо, түлүүлхэ гэһэн эрилтэ табяа һэн.

Тэдэ архиншад гаргагдаа. Теэд тэдэнэй хэһэн гаргаша тэхэрюулэгдэнгүй үлөө.

Улаан-Үдын городской больницын терапевтическэ таһагай 70 шахуу оронууд хооһон байдаггүй. Үбдэһэн хүнүүд аргалуулха аад, оронной сүлөөрхые хэдэн үдэр хүлеэжэ байдаг. Харин тиихэдэ иимэрхүү архиншад хэды ехэ гарза, хохидол хэнэб. Юундэ тэдэнэр ямаршье зэмэ амсангүй, һанаа амар үшөө энеэлдэһээр гаража ошоноб?

Нарай үхибүүдһээ үлүүгээр хайрлажа, хаража, ямаршье түлөөһэгүйгөөр эмнэлжэ, аргалжа байн гэһээ һэшхэлгүйгөөр аашалжа байдаг иимэ хүнүүдые шангаар хэһээхэдэ ядаг юм?

Б. ВЛАДИМИРОВ.

...АНИЛСАГТЫ:
...СЫРЕНОВ

Борис Сыреновэй шүлэгүүдые
...ин уншахадаа энэ хүн Түнхэ-
...хүбүүн ха гэжэ хүрэhөөр таа-
...юм. Дуунайнь аялга, үгэнүү-
...нь холбоо энэ нютагай аянгата
...ые аргагүй hануулаа бэлэй.
...эшье, Борис Түнхэндөө дун-
...ургуули дүүргэжэ, уhан сэрэ-
...албанда ябажа ерээд, мүнөө
...жи Банзаровай нэрэмжэтэ баг-
... институдта hуража байна.
...орис Сыренов уянгата шүлэг
...рнэ. Лирикэ гээшэ юрэнхы-
...гансал байгаалиин шэнжэ ха-
...даг бэшэ, байгаалитай холбоо-
... хүнэй баяр жаргал, тэмсэл,
...ал, сэдьхэлэйнь гүнзэгыдэхи
...г бидэндэ асардаг гээшэ ааб
... Хүнэй сэдьхэлэй энээхэн дол-
... зүрхэндөө мэдэрхээр, нюдэн-
...харахаар дуулажа hураха гээ-
...Хэнгэргын хүүюуртэй жэшэ-
...гэжэ hананаб. Хүүен уна-
...аа, гайхамшагта сууряагаа
...үүлэн дуулахынгаа урда Хэн-
... олон түмэн hабануудайнгаа
...суглуулжа, хүсэ ороно ха юм.
... тиимээр Борис Сыреновэй
...гүүл хүсэ орожо ябана.

Д. УЛЗЫТУЕВ.

Б. СЫРЕНОВ

НАЙДУУЛГА

...о ногоон сэсэрлиг соо
...эн фонтанууд дэбэрэг лэ.
...үн дээрээ нараар наадан
... түмэн шубуудаар
...ахаб, дуулахаб, дуулахаб даа.

...рэй молор ордондол
... байшан соо
... уттан, уттан
... эрдэм шудалжа,
...аб, hуухаб, hуухаб даа.
...рэ холо, талада
... ямаа адуулжа,
... дуугаргаха зуураа
... гансаяа hанан, hанан
...хаб, уйдахаб, уйдахаб даа.
...эн губиин дунда
... түмэн сэсэгэй
...ан сагаан толон дор
...ын абяа дуулахадаа
...хаб, уйлахаб, уйлахаб даа.
... домогууд coohoo
...ын дуунуудые шагнажа,
...рал сагаан үбгэн болоод,
...ад энэ арад соогоо
...өл, юрөөл, юрөөхэб даа.

ИНАГТАА

...ал намда түрүүлжэ
...ым бараад энеэгыш.
...ын мүхэрөөн шарайдал
...ал бодолым hэргээгыш.
...ын дуунайш аялга
...эн паана унтарха.
...бүүн хөорхэн шарайшни
...лаа гаран үтэлхэ.

ДАЛАЙ ДЭЭРЭ

... далайн эрье дээр
...ан шулуун харлана.
...л нүхэрөө гээhэндэл
...аан сахали бархирна.
...ай тэрэ Лусан-хаан
...ан coohoонь хашхаржа,
... хурдан долгинуудые
... тээшэ эльгээнэ.
...гай хурдан бэеэрээ
...гай мүргөөд, бутарна.
...э бардам далай,
...өө hэлгэн ядарна.
...эдэ байhан нохойдол
...ан, улин хооhэтэжэ.
...гор, номгор номгороод,
...аа алдан сүхэрнэ.

* * *

...э хүмэг cooho
...ран гараба, май hара
... шубуундал онгосо
...ын холоhоо сайна, сайна.
...г гаксам тэрээн дээрэ
...ээн намаяа байна, байна.
...э амидарал тухай
...ан hайхан дуу
...алид унан, дэгдэн
...ой дээрэм дуулаhад.
...раг эриhэн гүлгэндэл,
...лгэн хүхэ долгид
...ым долёон шэрбэнэд.

* * *

...рбан далайн саана
...игаа дараад.
...эн байнаб
...айн сээжэ.
...рhан гэсэрэй үбсүүндэл
...талзаад, хүбхэлзөөд,
...ан долгёо
...ада нэшэнэ.

* * *

...ьфин загаhад бухаад
...ра нюргаа харуулна.
...ын үзүүр бараад,
...ан, наран баруулна.
...эн сагаан эмээл дээр
...хин гараад, hара
...эн шэшэрнэ уhан соо
...үүр hайхан басаган мэтэ.

РЕПОРТАЖ
ГАНЗАГАДА ГАРАА ХҮРГЭБЭ

— Хаблак тухай хөөрэлдөөн болохо. Байлсаха ёhотойб,—гэжэ намда манай локомотив суглуулан бүтээдэг цехэй комсорг Иванов Виктор нэгэтэ хонходобо.

Минии тэдээндэ ерэхэдэ заводой түрүү мастернууд олоороо сугларhан байба. Залуушуулшье бии. Василий Петрович Браковский сухалтайшаг янзатай столой саана hууна. Энэ хүн үйлэдбэриин таhагые даадаг юм. Гэбэшье, тэрэ гансахан энэ ажалаа хээд байдаггүй, хүдэлмэриин наhа гүйсөөгүй залуу үегэндэ ажал олгохо талаар заводой ниитын комиссиин түрүүлэгшэ юм. Гансал энэ хүндэ ажалай гү, али ниитын журам эбдэгшэдтэ шанга хэмжээ абаха эрхэ олгогдонхой.

— Гурбан зуугаад залуушуул манай заводто ерэhээр булта өөрын мэргэжэлтэй болоо. Ганеал ши, Хаблак, үлөөд ябанаш!—гэжэ Василий Петрович залуухан нэгэ хүбүүндэ хандаба.—Журамаа заhаагүй haa, үшөө гурбан hара шаби зандаа үлэхэш!...

— Теэд лэ би мэргэжэлтэй ха юмбиб! Даабаряа саг үргэлжэ үлүүлдэгби!—гэжэ тэрэ hөөргэдөөд туршаба.

— Ажал хэнэш. Тэрэнэйнгээ түлөө салин абанаш. Ниитын хүдэлмэридэ юундэ хабаадаанагүйбши?

Хаблак ПТУ дүүргээд манай завод ерээ hэн. ПТУ-гайхид мэргэжэлэй талаар бэшэндээ орходоо дурэтэй байдаг. Тиимэhээ бэеэ дээгүүр абхуулхаяа, hайзгайгаар ябахаяа hанадаг. Хаблак тон лэ тиимэ зан гаргаа.

Бэеэ дааhан хүдэлмэришэн болгоходоо бидэ шабинараа алишье талаhаань hургадаг гээшэбди. Хаблак уран hайханай хүдэлмэридэ, спортдо, ниитэ hуралсалда ябажа үгэдэггүй, үлүү сагаа өөрынгөө коллективhээ газаа тээ үнгэргэхөөр hэдээ. Тиимэhээл тэрэ үшөө шаби зандаа үлэхэ баатай болобо.

Браковскийн өөргэнь үгтэhэн шанга эрхые энэ хүбүүн тушаа хэрэглэхынгээ урда бидэниие, заводой мастернуудые, комсомолой эдэбхитэдые, нүхэдыень олоор дуудаа. Тиихэдээ энэ залуу хүбүүе доромжолхо, зоной нюдэндэ наадалха гэжэ тиигэнэгүй. Хаблагтай зэргэлээд тэрэнэй мастернууд болохо Гладилов, Славгородский гэгшэд hууна. Тэдэнэр мүн лэ гэмтэй хүнүүдэй hуурида. ЛВРЗ-дэ үнинэй хүдэлдэг, хүн зондоо хүндэтэй эдэ хоёр аха хүнүүдые аягүй байдалда Хаблак оруулаа.

— Эшхэбтэр лэ даа... Хүлисэхыетнай гуйнаб,—гэжэ тэрэ аха мастернуудтаа гэмтэй янзаар хандана. Хаблак бэшэ, харин Гладилов Славгородский хоёр ехээр зэмэлүүлнэ. Ажабайдалда түрүүшынгээ алхам хэжэ ябаhан залуу хүндэ туhалнагүйт, залуу мэргэжэлтэдые заводтоо олошоруулхын түлөө hанаагаа зободоггүй байбат гүүлэнэ. Тиимэ гү? Хаблак өөрөө мэдэнэ—эдэ хоёр мастернууд хэды шэнээн тэрээндэ гуhалааб даа тэдэнэй хүсээр мэргэжэлтэй болоо. Хаблагhаа гадна, үшөө ...ба гаран хүбүүд, басагадые тэдэ үргэн замда гаргаа. Жэшээнь, Световая Оля монтажнигай мэргэжэлтэй болоо. Хаблагтай тэрэ сугтаа хүдэлжэ эхилээ hэн. Участогтань, 18 комсомолшуул бии. Тэдэнэйнгээ комсоргоор дэбжүүлэгдээ. Үүсхэл оролдолгогүй хүниие абаад иимэ харюусалгатай ажалда дэбжүүлхэгүй ха юм. Ехэ урагшаа hанаатай, оролдосотой басаган даа. Миин ажаллаад, Хаблагта өөртэнь адли, зоргоороо ябаха дуратай бэшэ ха юм. Үшөө заочноор институдта hурана. Эхир басагад Макаровануул мүн лэ Хаблагтай сасуунууд, 18-тай болоно ябана. Тэдэ арбадахиие дүүргээд, заводой суглуулбариин цехтэ ерээ hэн. Мүнөө «ВЛ-8» гэдэг тепловоз суглуулан бүтээжэ байна. Энэ тепловоз тэдэ тусхай мастерай заабари доро хэнэ. Энээнэй удаа өөhэдөө бэеэ даагаад хүдэлжэ эхилхэ юм. Үшөө заводойнгоо уран hайханай бүлгэмдэ хабаададаг. Зэргэлжэ ерээд, тэдэнэй ханхюурдан дуулахые шагнахада hайхан даа!

Хаблагай бүхы нүхэдүүд иигээд лэ уужам дэлгэр замда гаража байна.

— Гансал ши нүхэдэйнгөө нэрэ хухалбаш...—гэжэ Браковский тэрээндэ дахин хандана, юугээршье ядаагүйш. Юугээршье дутаагүйш...

Нээрээшье, Хаблагта ёhотой хүдэлмэришэн болохо. хүдэлмэришэн ангиин хүндэтэ нэрые дээрэ үргэн ябаха арга бүрин бии. Мэргэжэлтэй hайн аха нүхэд, эбтэй коллектив, үетэн. Мүн ажалhаа сүлөө сагтаа спортоор бэеэ бэлдэхэдэ, уран hайханай самодеятельностьдэ ябахада болохо hэн; заводой дэргэдэ ажалайнгаа мэргэжэл, эрдэм hургуулиа дээшэлүүлхэ hуралсал бии. Тэдээндэшье ябахада болохо байгаа. Теэд Хаблак тиигээгүй. Коллективэй газаа тээ, гансаараа бэеэ мэдээд ябаа...

Бидэ иимэхэн, Хаблагта адли хүнүүдые зоргон соонь орхидоггүйбди. Мүнөөшье энэ хүбүүнэй хуби заяан тухай саг соогоол хөөрэлдэбэ бшуубди. Ушар юуб гэхэдэ, эндэхи хүн бүхэн коллективэйнгээ түлөө, тиихэдэ коллектив хүн бүхэнэйнгөө түлөө оролдодог гээшэ. Хаблагта өөртэнь туhалха гэжэ шаби зандань үшөө гурбан hара соо үлөөхэ гэлсэнэбди.

— Нэгэ hарын болзор үгыт даа! Би алдуугаа заhахаб,—гэжэ Хаблак үгээ үгөө hэн.

Нээрээшье, нэгэ hарын туршада Хаблак нилээд хубилаа. Гэртэхиниинь хүдөөдэ юм. Город дээрэ эгэшэтэеэ байдаг. Урданъ энэ түрэлшье эхэнэртээ туhалдаггүй, эдеэлээд лэ, хүнгэхэнөөр зайгаад байдаг аад, мүнөө болёо. Үдэшын hургуулида ябажа эхилээ. Ерэхэ хабар наймадахиие дүүргэхэ. Үетэниинь, аха нүхэдынь Хаблагай иимэ түргэн зүб замда орожо ябаhандань урматай.

Иигэжэ манай ЛВРЗ-дэ хүдэлмэриин наhа гүйсөөдүй залуушуул «гараа ганзагада, хүлөө дүрөөдэ» хүргэжэ ябанад.

В. КИСЕЛЕВ,
ЛВРЗ-гэй кузнечнэ цехэй мастер.

ОЛООРОО ХАБААДАНА

Түмэр замай техникумэй hурагшадай дунда спортивна ниитын хүдэлмэринүүд жэлhээ жэлдэ үргэдэнэ. Энээнэй ашаар эдиршүүлэй дунда үнгэргэтдэдэг городой, республикын түрүү hууриин түлөө мүрысөөнүүдтэ манай спортсменүүд hүүлэй үедэ яhала амжалтануудые туйлаа.

Гадна hурагшаднай аяншалгаар ехэтэ hонирходог. Тиигэншьегүй яахаб. Манайхид Байгал далайн эрьеэр, Хамар Дабаанай хабшал, орьёлоор аяншалга үнгэргэдэг юм.

Ажабайдалда ашатай туhатай физкультура, спортдо эдиршүүлые улам олоор хабаадуулха зорилгоор техникумэймнай спортын клуб «Спортивна барилгануудые байгуулха талаар» Бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсана. Мүнөө гимнастическа городок байгуулагдаа. Тэндэмнай хүнгэн атлетикээр мүрысөө hорёонуудые үнгэргэхэ секторнүүдтэй 300 метр урилдаанай харгы хэгдэнхэй. 6x25 метр хэмжээнэй дулаалагдаhан, хушалтатай тамаралгын бассейн, 50 метр утатай мэргэн буудалгын тир түхеэрэгдэнхэй.

Үнгэрэгшэ 1965—66 онуудай hуралсалай үедэ 300 шахуу эдир хүбүүд, басагад элдэб шатын спортивна разрядуудай нормо дүүргээ hэн.

Бидэ туризмын 2 баазатайбди. Нэгэниинь Улаан-Үдэ шадар, нүгөөдэнь Байгалай эрьедэ оршодог. hүүлшынхинь ойрын сагта спортивна-элүүржүүлгын лагерь болгогдохоор хараалагдаа.

1966—67 онуудай үбэлэй спортивна сезоной үедэ hурагшаднай гимнастическа городогойнгоо талмайда хоккей наадалгын hонирхолтой мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ байна.

Л. БОБРОВ,
түмэр замай техникумэй спорт-клубай директор.

ДҮРБЭН МҮРТЭЙ ШҮЛЭГҮҮД

Алтан гадаhаяа Долоон үбгэд тойроод,
Аглаг hүнинн тэн болоhые гэршэлнэ.
Амараг нүхэрөө хэлсэhэн газартаа хүлеэгээд,
Алаг зүрхэм лугшан сохилhоноо мэдүүлнэ.

• • •

Зунай манаанда ябахадам донгодогшо
Заахан борохон эрэлхэг хүхы хаанаб?
Зэрэлгээтэ таладам үглөөгүүр эртэ унагша
Залуу наhанайм бүтүү манан хаанаб?

• • •

Хамарай үзүүр халта зохолод гэхэлээ,
Хатуу харын амта жүрөөдэдэг гээшэ ха.
Анда нүхэд сугларaад халта уулзахадаа,
Аяг зугаадаа инагаа хэлсэдэг гээшэ ха.

• • •

Мүхэшэгүй замаар поэзиин үндэртэ абаашаhан
Мүнгэн утаhа hубан hубан ябахадаа,
Мэлнгэн талын дууша поэдэй үлөөhэн
Мүнхын дуhал сээжэлдээ шэнгээн түүрээнэб.

Ц-Е. БОЛСОЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай студент-заочник.

НҮХЭД ТУХАЙ ХОЁР ЗУРАГ

ЧОЙЖИНИМА

БАРУУН хойноhоо, сэлгеэ Яруунын зүгhөө, hэрюунээр hэбшээлэн, хара үүлэнүүдые асарна. Хирэ хирэ болоод лэ бороогой жэжэхэн дуhалнууд эндэ тэндэ хүнэй нюур аманда зөөлэхэнөөр унажа, досоо нэгэ аятайгаар hэрюу даалгана.

Париихан, гүрдэгэрхэн бэетэй Чойжинима асынгаа бүдүүн эшын нахиитар зелёнко асална. Харахада тиимэ багжагар бэетэй бэшэшье haa, тухайлхада ехэл шүрбэhэлиг, шадалтайл хүбүүн хэбэртэй. Бэеэ үшөө хүсөөгүй, гүлмэрхэн. Теэд томошуулhаа бишыханшье дуталданагүй. Би үдын забhарлалгада Чойжиниматай сүлөөтэйгөөр хөөрэлдэхэдөө:

—Юундэ hургуулидаа ошохоёо болёобши?—гэжэ асуубаб.

— Үдэшынхидэ мүнөө жэлдэ hурахаб. Үдэртөө ажалладагбди. Эсэгымни бэе муушаг аад харууhалха, хамhалсаха хэрэгтэй болобо,—гэжэ харюусана.

— Ажал хэжэ байжа hурахадашни хүндэ бэшэ гү?

— Бараг лэ даа. Үрдихөөр. Энэ үбэл мотоциклистын курсада hуралсааб. Мүнөө трактористын эрхэтэй болохо hанаатайб,— гэжэ тэрэ хүмэдхэнүүдээ буулган харюусана.

Чойжинимын моридоо эрьехэеэ газаашаа гарахадань, сонхо дээрэ обоо хүбөө номуудайнь забhараар, хүхэхэн гадартай дэбтэрэй бултайхые харажархибаб. Тиихэ зуураа энэ нүхэрэйнгөө шүлэг бэшэжэ туршадагые hананам. Яруунын уужам тала, хонгёо хоолойтой басаган, хүдэр гартай ажалша хүбүүн, агта хурдан хүлэг тухай тэрэ шүлэг соогоо зүрхэндэ хаха оромоор хэлэдэг hэн.

— Шүлэгүүдээ хэр бэшэнэш?—гэжэ ерэхэдэнь ээлүүдгүй hураадхибаб.

Тэрэ үг маг гээд харюусажа үгэбэгүй.

—Шамhаа бэшэ хүндэ харуулхаяа эшэдэтыем мэдэнэ ха юмши,—гэжэ тэгшэ сагаан шүдэнүүдээ ялалзуулан, урихaнаар энеэбхилбэ.

— Саашадаа үбhэнэй hүүлээр хаана ажаллаха hанаатайбши?—гэжэ би хөөрэлдөөгөө ондоо тээшэнь абаашабаб.

—Манай фермэдэ комсомол залуушуулай гүүртэ эмхидхэгдэхэнь,—гээд тэрэ түргэн харюусаба — Тэндэшье ажаллажа магадгүйб. Залуушуул дүүрэн, хуу хүбүүд, басагад хүдэлхэеэ ошохо hургатай.

— Тэдэшни өөhэдөө, hайн дурааpаа тэндэ хүдэлхэеэ hанаа гү?

— Тиимэ... Дунда hургуулиин hүүлээр өөhэдөө тиигээ. Тэндэ байрааршье хангаха, киношье ходо харуулха, танцашье болохо. Үдэшынхидэ hурадаг хүнүүдтэ аймагай центрhээ багшанар ерэжэ номыемнай зааха гэлсэнэ. Ажаллажа байгаад hурахада совхоз туhалха,— гээд Чойжинима ажалдаа яараhан хэбэр мэдүүлбэ.

— Зай, зай ажалдаа яарабагши?

— Тиигэбэ. Нүхэдни ошоол,—гээд Чойжинима өөрынгөө hургаhан эмнигтэ мордожо, тарианай дундуурхи харгыгаар тооhо бурьюулан, аяар холо тэнгэри газар хоёрой ниилэhэн хаяада хүрэн харагдахаяа болишобо.

Хара багаhаа хойшо хони адуулжа, эхэ эсэгэдээ хамhалсажа үндыhэн Чойжинима эрхим лэ хүнэй замда гараа даа. Ажалда атаржаха, хүдэлмэридэ хүдэржэхэ гэжэ буряад зон дэмы хэлсэдэггүй.

Дайнда хабаадалсажа, плендэ ороод, фашис концлагериин үхэлэй нүхэнhөө амиды мэндэ мултаржа гараhан, Чойжинимын эсэгэ Балдан ахай баяртай ёhотой.

БОРИС

ХАРАНХЫ бүрхэг үдэшэ hэн. Советскэ үйлсөөр оршодог поликлиникын хойто талада хүнэй hулаханаар хашхарха дуулдаба.

Яралгүй, ажалhаа бусажа ябаhан Борис шагнаархан хараашалба. Гэрэлгүй углуугай хажууда хүнүүд носолдожо байба. Дүтэ нааша хүнүүд харагданагүй. Хайшан гэлтэйб?..

Абарагты! —гэжэ эхэнэр бүри шангаар хашхарба. Борис үнишье бодонгүй гүйдэлөөрөө тэдээндэ дүтэлбэ. Хоёр хүн нэгэ эхэнэртэ аhалдажа байбад.

— Эхэнэр хүндэ юундэ аhалдаабта?!—гэжэ бадарганаар дуугараад, айнгүй урагшаа даб гэбэ. Тэлэшье тэрьелжэ мэдэбэ. Борис хойноhоонь нэгэ хэды намнаад хүсэбэгүй. Тэрэ эхэнэр ехэл баясхалан хүргөө hэн. Танигдаагүй хоёр хүбүүд углууда бараад, харанхыда тонохоор hэдэhэн байгаа ха юм.

Борис Борхонов хадаа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай түүхын факультедэй 4-дэхи курсын студент.

— Борис, ши тэдээндэ дүтэлхэдөө айдаhаншни хүрөөгүй гү?—гэжэ асуубаб.

— Хаял даа, юугээ айха хүнбиб! Иимэ юумэнэй хажуугаар ши өөрөөшье hанаа амараар үнгэрхэ аалши?—гээд тэрэ хэлэбэ.

Борис институдта орохынгоо урда тээ, 5 жэлэй туршада МООП-то хүдэлхэдөө оролдосотой ажалайнгаа түлөө hайшаалда хүртэhэн юм. Мүнөө институдташье hурахадаа дээшэлүүлэгдэhэн стипенди абадаг, колхоздо бэрхээр хүдэлhэнэйнгээ түлөө ВЛКСМ-эй ЦК-гай үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа. Хамтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадажа, факультедэйнгээ дружинын начальнигай үүргэ гурбан жэлэй туршада дүүргэжэ ябана. Өөрөө барилдаагаар нэгэдэхи разрядтай.

Борис бэрхэ агитатор юм. Тэрэнэй үнгэргэhэн хөөрэлдөөнүүд ходоло hонирхолтой байдаг. Энэ ажалаа тэрэ хаанашье ябахадаа хэжэ ябадаг.

Би иимэ нэгэ нүхэртэйб. Энэ хүбүүнэй минии дүтын нүхэр байhанда омогорходогби.

Ш-Н. ЦЫДЕНЖАПОВ.

«Теплоприбор» заводой комсомол-залуушуул Агууехэ Октябриин hайндэрые hүр жабхаланта ажалаараа угтажа байнхай. Илангаяа приборно цехэй хүбүүд, басагад ажалай ехэ габьяа харуулна. hайн шанартай, хэрэгээрээ тэдэ завод соогоо ходо түрүүлжэ ябана. Комсомолка Валентина Царькова олоной магтаалда хүртэжэ үдэр бүриингөө даабарие 110—120 процент дүүргэдэг.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ГЭРЛЭЛГЫН ОРДОН СООГУУР...

ЭНДЭХИ бүхы юумэн булта хорхойтохоор: тон мүнөөнэй маягаар бариhан ордон, тэрээн соохи таhагууд, досоохи эд бараанинь, ажалладаг хүнүүдынь. Мүн илангаяа эндэ бүрилдэжэ байhан нэгэ гурим, энээниие шэнээр эмхидхэхэнь ехэ hонин. Айлайхи болоходоо энэ ордон соогуур гараагүйгөө халагламаар.

Нээрээшье, Улаан-Үдымнай эгээл тэгэн дунда оршодог «Прогресс» гэжэ кинотеатрай дэргэдэхи Гэрлэлгын ордон наhан соогоо нэгэл хэхэ алхамаа эндэл хэhэйб гэжэ hанахаар, инаг хоёрые бэедээ татадаг байна. Энэ оной январиин гушанда нээгдэhэн аад, аяар 500 шэнэ айлай утаа гаргалсаба, мянгаад залуухан хүбүүд, басагадай хуби заяа холбожо, тэдэнэй ерээдүйн бүхы hайн hайханай эхи табиба.

— Эндэhээл эхилхэ гээ хүм даа,—гэжэ Алексей Алексеевич Рубцов бидэндэ хэлэбэ.—Юрын ЗАГС-да орохо hанаатай hэм. Теэд тэндэ hонигүй шэнги байгаа. Паспорт дээрэм тамга сохёод, нэгэ хэды хаарhа мүнгэ түлэхэдэм квитанци бэшэжэ үгөөд лэ гаргаха hэн. Би, тэрээгээр юу хэхэ байгаабиб...

Иимэхэн hайхан, мартагдашагүйхэн мэдэрэл зүрхэ сэдьхэлдээ хадагалжа, энээхэн мэдэрэлээ алдахагүйн түлөө тэмсэхын, зол жаргалта бүлые байгуулхын тула Сэлэнгэ нютагай Самбуева Дарима, Галданова Балмасуу хоёр мүн лэ энэ ордонhоо түрээ хэхэ гэжэ бодоо ёhотой. Даримын нүхэр Володя Имыскенов хүдөө ажахын институдта hурадаг. Нүхэрыньшье баhал энэ институт дүүргэхэнь.

— Залуушуулай түрэ хэе гэжэ нүхэднай хэлээ hэн. Минии гэртэхинишье балай болигты гээгүй. «Хүдөөгүүр 4—5 үдэр үргэлжэлдэг түрөөр яахамнайб. Мүнөөнэй ёhоор үнгэргэгты. Өөhэдынгөө дураар, нүхэдөөрөө. Бидэ туhалхабди», гэжэ аба бүри дуратай байгаа hэн,—гэжэ Дарима хэлэнэ.

Тиимэhээ Ордоной хүдэлмэри, тэндэ ябуулагдадаг ажал, эмхидхэл эдэ залуухан хүбүүд, басагадай эрмэлзэлhээ бү гээгдэhэй гэжэ hанамаар. Ордоной директор Клавдия Доржиевна Бадмаева-Шулунова энэ талаар ехэ оролдолго гаргадаг.

— Манай ордон тон залуухан даа. Хүдэлдэг зомнайшье залуу. Хүнүүд амаралтын үдэр лэ ЗАГС-да орохоёо ерэдэг. Энээхэн үедэ манай мэдээжэ хүнүүдэй байлсадаг haa, залуушуулда баярай үгэ, юрөөлшье хэлэдэг hаань hайн hэн,—гэжэ тэрэ ехэ hанаагаа зобонгёор мэдүүлнэ.

Клавдия Доржиевна мүн иигэжэ хэлэнэ:

— hаядаа «басаганай наада» үнгэргэдэг болохо hанаатайбди. Тиихэдээ энэ наадаанда гэр бүлэ болоодүй залуушуулые урихабди...

Иимэнүүд hонин түсэбүүд эндэ олон. Эдэ түсэбүүдэй бэелүүлэгдэдэг болоходо гэрлэлгын ордон хүн зоной зүрхэ сэдьхэл бүри татадаг болохо, хорхойтуулха.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

Замдань үдэшэхын урда тээ
Заншалта түрын ёhoop
Залуухан хоёрой жаргалые
Заягдаhан наhанайнь дүүрэтэр
Задархын аргагүй бүхөөр
Зангидан киинлүүлээ нүхэдынь!

Ц. ДОНДОГОЙ үгэ.
Л. ПОПОВОЙ фото.

СЭДЬХЭЛЭЙНГЭЭ БАЯЛИГ ХУБААЛДАДАГ БАЙ, ОЮУМАА!

Хүндэтэ Оюумаа!

Тээсгэн Хори тосхоной столовын газаа автобус хүлеэжэ байhанаа hанана гүш? Хүндэ халдасатай, хөөрүү-дуурүү хүүхэн хэбэртэй hэнши. Тиимэhээл, намда, хүсэд танилсаашьегүй haa, колхоздо хүдэлhэн тухайдаа ойро зуурахан соо сээжэндээ сэнхэгшье үлөөнгүй хөөрэжэрхёо ёhотойш.

Бүхы наhаараа хото город газарта үдэhэн ши хүдөө нютагай сэлгеэн агаараар сээжэ дүүрэн амилжа садаhанhaa («Аяга соо юулээд, гудамхижа баймаар даа агаарынь!»—гээ hэн бэзэш!), хүдөө ажахыда бишыханшье hаань, туhаламжа үзүүлhэнээ омогорхон шэбшэhэнhээ сэдьхэлээ хананги хэбэртэй hэнши. Гэхэтэй хамта. хеорөөн соош баhа урмаа хухарhан абяан мүн лэ соностоо.

«...Хүдөөгэй залуушуул ехэ hонигүйгөөр сүлөөтэй сагаа үнгэргэнэ. Архи, тамхин, наншалдаан—эдээгээр лэ бүхы hонирхолынь хизаарлана»,—гэжэ жэрхэhэн маяг үзүүлэн, ирбагад гээ hэмнайш.

— Хүдөөгэй залуушуулда соёл болбосоролой талаар таанар, студентнэр ямар туhаламжа үзүүлээбта?—гэжэ асуухадам:

— Ямар туhа бидэ хүргэхэ зонбибди? Манда ямар хэрэг гээшэб,—гэжэ ехээрхүүшэгээр харюусаа hэн гүбши даа.

Теэд харатайгаар лэ би шамтай арсалдажа, дүүрэн харюу хэлэжэ үрдеэгүйб: хүлеэжэ байhан автобусни хүрэжэ ерээ. Хажуугаарнь, ямар институдай студент байhыешни асуухаяа мартажархёоб. Зүгөөр нюур шарайеш хараал haa, таниха hэм. Гэбэшье хэзээ дахин уулзаха гэжэ хэлэхэ гэhэн hаналаа тархидаа хаагаад ябахабиб даа. Теэд хэлээгүйдөө аргамгүй. Тиимэhээл «Буряад үнэнэйнгээ залуушуулда зорюулагдаhан «Ая гангын» хангалтай хуудаhаар дамжуулан, шамтай ярилдахые хүсэhэн байнаб.

Хүдөөгэй залуушуул... Тэдэниие шоо үзэн, шобто харан хэлэхэдэшни; Оюумаа, юундэшьеб минии хорон бусалаа. Али өөрөө хүдөө нютагай «унаган» хадаа тиигээ гүб? Али? Ондоогоор хэлэбэл, ехэл гомдодоhомни хүрөө. Хүдөөгэй залуушуулда, өөрынгөө үетэндэ дээрэлхэhэндэш, досоом муу болоо. Хамта hурадаг нүхэдөө ханалгатайгаар hайса харыш. Тэдэнэйш олонхинь хүдөө нютагай хүбүүд, басагад ёhотой. Теэд хамга hурадаг нүхэдөө ши муушалха, тэдээндээ дээрэлхэхэ байна гүш!

«Дарамта хүнгүй албата байхагүй, даахитай даагагүй адуун байхагүй»,—гээшэдэл, нютаг бүхэндэ архиин амhартаhaa тархяа татахаа болишоhон гү, али хаартын «хорхой залгижархиhан» залуу хүбүүд хааяа үзэгдэдэг. Тэдэнэй түлөө, тэдэнэй hайхан, муухайе илгахаа болишоhон ухаан бодолой түлөө мүн лэ гомдолтой баймаар.

Гэбэшье, адхарhан шаарые сай гэдэггүй бэшэ гү? hайхан сэдьхэл, hаруул hэшхэл гээшэдээ нёлбожорхёод ябадаг зарим нэгэ хүнүүдые обёоржорхёод, олон зоной нюур болгохо хэрэггүй бэшэ аал, Оюумаа?

Ши, Оюумаа, hуралсалаа дүүргэхэдээ, дээдэ hургуулитай мэргэжэлтэн болохош. Ямаршье мэргэжэл абаа haa, нэн түрүүн соёлой түлөөлэгшэ боложо, хүдөө гарахаш. Тиихэдээ яахабши? Тиимэ «гээгдэнги» хүнүүдээр яажа үгээ ойлгосохобши?

Эдэ хооhон хубхай асуудалнууд бэшэ. («Манда ямар хэрэг гээшэб!»—гэhэнээ hана). Хүдөө гараад ажаллажа байхадаа, элдэб хүтэлбэрилэгшэдтэй ушархаш. Үйлэдбэриин дүн харахаhaa бэшые хайхардаггүй хүтэлбэрилэгшэд дайралдажа болохо. Тиимэ хүтэлбэрилэгшэд ажалшадые хүмүүжүүлгэдэ анхаралаа табихагүй.

Тэдээнтэй шанга тэмсэл хэрэгтэй даа. Мухар нюдаргаар хуяглаhан мунхаг багыень хуулажа хаяхын түлөө тэсэбэри, тэмсэл хэрэгтэй, Оюумаа.

Эдэ бүгэдые юундэ дурданабиб? Ерээдүйнгөө үргэн далайсатай ажалда мүнөөнhөө бэеэ шургаха hэнта гэхэеэ hананаб. Минии hанахада, студентнэр таряа хурьялгын үедэ гү, али практикада хүдөө гарахадаа, гансал тэрэ даалгагдаhан ажалаа хараад ябаха бэшэ, мүн баhа ниитын ажалда хабаадаха уялгатай.

Амяа хараад, хамараа гэтээд ябахадаа, золтойб гэхэ аалши, Оюумаа? Олоной газарта ябахадаа, сэдьхэлэйнгээ баялиг (бии юм hаань!) хубаалдадаг зантайл haa, бэедэ хүнгэн байхал даа. Намаг газарые хатаажархихада, үрэжэл hайнтай сабшалангай гү, али таряалангай газар болошодог ха юм.

Тэрээн шэнгеэр ажабайдалда хаа-яа ушардаг бог шорой обёорбол, ариг сэбэрэй түлөө, үзэл бодолой ариг сэбэрэй түлөө тэмсэжэ hурыш, Оюумаа!

Зай, баяртай. Энэ бэшэг соом шэрүүншье үгэнүүд бии байжа болохо. Ухаатай хүүхэн haa, ойлгоно аабзаш даа. Ухаагаар ахирхан haa, уурлана аабзаш. Сагта магад, уулзашоо haa, уурлаhан байбал, буруу хараад гаража болохош. Ягаашье hааш, би хэлэхэеэ үгэеэ хэлэбэб, өөрынгөө hаналые хубилгахагүйб.

Амаршалагша Цырендулма ДОНДОГОЙ.

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

МАНИЛАДАХИ ҮГЭСЭЛГЭ

Вьетнамдахи зэбсэгтэ интервенцидэ хабаадалсажа байһан правительствануудай түлөөлэгшэдтэй США-гай президент Джонсон Манилада үнгэрһэн недели соо зүблөө хэһэн байна. Хоёр үдэрэй турша соо хаамал заседаниинуудай болоһоной һүүлээр үзэгдөөгүй ехээр билдагуушалһан документнүүд — «Эрхэ сүлөө хангаха зорилгонууд» тухай, «Ази болон Номгон далайн оронуудта эб найрамдал болон дэбжэлтые хангаха гол ёһонууд» тухай декларацинууд тунхаглагдаһан байна.

Президент Джонсон, Вьетнамдахи уршагта ябуулгануудтань тэрээндэ туһалагшад дэлхэйн олониитэдэ юун тухай дуулгааб? Вьетнамда хэршье үни һаань, «хэрэгтэй болохо саг соонь сэрэгэй оролдолго гаргалгые» үргэлжэлүүлхээр бэлэн байһанаа тэдэнэр түрүүшээр лаблан баталһан байна. Удаань дэлхэйн олониитын һанамжые худхуулхын тулада Манильска суглаанда хабаадагшад ээлжээтэ идхалга номнолнуудаа хэжэ ороһон байха юм. Урда Вьетнамһаа сэрэгүүдээ гаргахаар бэлэн байһан тухайгаа тэдэнэр соносхоо... Тиихэдээ энээнэйнгээ хажуугаар олон эрилтэнүүдые табяа. Тэдэниинь хүлеэн абабал, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлһээ Урда Вьетнамай патриотическа хүсэнүүд арсаха, Сайгондохи американ туһамаршадай правительствын мэдэлдэ ороха гэһэн удхатай байна бшуу.

Манильска үгэсэлгын удхань дэлхэйн олониитын дунда яһала эли болонхой. «Эб найрамдалай хэрэгтэ аюултай энэ дайн байлдаанай үргэлжэлхэ байһан баримтые ямаршье идхалга номнол даллажа шадахагүй» гээд Франциин «Юманите» газетэ бэшэнэ. Маниладахи зүблөөн «Вьетнамда амгалан байдал тогтоогдохо гэһэн этигэл найдабари оройдоошье түрүүлээгүй», мүн «ямаршье таатай» һанамжа хэлээгүй гээд Парижай «Насьон» гэжэ газетэ тобшолол хэнэ. Зүблөөнэй коммюникегэй удхань «Вьетнамда, Зүүн-Урда Азида амгалан байдал тогтоолгодо туһалхагүй» гээд Америкын «Нью-Йорк таймс» тоолоно.

Теэд президент Джонсон ямар зорилгоор Манила ошоһон байгаа гээшэб? Сагаан байшангай һанаашалгын ёһоор, Манильска уулзалга хадаа США-гай морально-политическэ талаар гансаардалгые даллалха. Вьетнамдахи дайн байлдаае Вашингтон гансаараа бэшэ, харин Азиин бусад оронуудтай—союзнигуудтаяа хэнэ гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ, мүн американ арадта харуулха үүргэтэй байгаа бшуу. США-гай хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэдэг байхаар «Шэнэ Азиие байгуулха» гол ёһонуудые найруулха зорилго Манильска уулзалгын үмэнэ мүн лэ табигдаһан байна.

Бүхы Зүүн-Урда Азидахи оршон байдалые улам хурсадуулхаар шэнэ хэмжээнүүд Маниладахи үгэсэлгын үедэ хараалагдаа гэжэ баримтанууд гэршэлжэ үгэнэ. Энэ хадаа США-гай зонхилхы этэгээдүүдэй ээрхэг түримхэй һанаашалгануудые буруутуулхын тулада өөһэдынгөө хүсэ шадалые нэгэдүүлхэ эрилтэ дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арадуудай үмэнэ табина.

АМЕРИКАН ПОЛИТИГУУД МЭХЭ ГОХО ГАРГАНА

Америкэдэ һунгалтын урда тээхи кампани түлэг дундаа ябажа байна. Түлөөлэгшэдэй палатын бүхы составые, зарим сенаторнууд болон губернаторнуудые америкынхидай шэнээр һунгаха ноябриин 8 хүрэтэр багахан саг үлэбэ. Конгресс каникулда табигдаһаар недели үлүүтэй боложо байнхай. Һунгуулиин урда тээхи кампанида ролсохын тулада сенаторнууд болон конгрессменүүд өөһэдынгөө һунгуулиин округуудаар гаража ошоо. Хоёр буржуазна партиин кандидадууд—республиканецууд болон демокрадууд—үнэндөө бэе бэеһээ ямаршье илгаагүй. Партинуудай программануудынь «ёһогоороол» ондо ондоо гэһэн түхэл янзашье ядахын сагта харуулхын тулада угаа ехээр шэбшэжэ бодожо ябадаг болонхой.

Бүхы юумэн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, Вьетнамдахи дайн байлдаан, орон дотор мүнгэнэй сэнгэй улам уналга, рассова буһалгаанууд болон гэмтэ ябадалай олошоролго һунгалтын урда тээхи кампаниин шэнжэдэ, хоёр гол буржуазна партинуудай тактикада элитэ нүлөө үзүүлнэ. «Вьетнамай асуудал американ арадай үмэнэ табигдажа байһан эгээн лэ шухала политическэ асуудал болоно гээшэ ха» гээд «Газетт энд дэйли» газетэ заана. Энэ асуудалые һунгуулиин урда тээ табижа байһан зорилгонуудтаа тааруугаар эгээн лэ ехээр хэрэглэхэ гэжэ республиканска партиин хүтэлбэриин шиидхэһэниинь тушаан болоһон ушар бэшэ байна. Политическэ талаар шүүжэ гараха зорилгоор республиканска партиин кандидадууд хадаа Джонсон Вьетнамдахи дайн байлдаае түргэнөөр дүүргэжэ шадабаригүй гэжэ тэрэниие гэмнэдэг байха юм. Вьетнамда американ солдадуудай улам олоороо алуулдаг боложо байхада, зарим американецууд энэ идхалга номнолыень зүйтэйдэшье тоолодог байха юм.

Һунгалтын урда тээхи үгэнүүдые түрүүшээр хэлэхэдээ президент Джонсон дотоодын асуудалнуудые шиидхэлгээр правительство амжалта түйлаа гэжэ тусгаар дурдадаг байһан юм. Теэд президентын хэлэһэн энэ һайрхуу үгые һунгагшад хэрэгсээнэгүй. «Харин ондоо аягүй асуудалнуудта дайн, мүнгэнэй сэнгэй уналга, үндэһэ яһанай хёмороон, гэмтэ ябадал гэхэ мэтэ тушаа хүнүүд һаналаа табина».

Энээниие тухайлһан президент гадаадын политическэ асуудалнуудта гол түлэб тогтожо хэлэдэг болоо. Орон соогуур аяншалха бүхы түсэбүүдые тэрэ болюулаад, Номгон далайн оронуудаар, мүн Манильска зүблөөндэ хабаадалсахаяа аяншалжа гараха тухайгаа соносхоһон байгаа бшуу. Газетэнүүдэй бэшэһэнэй ёһоор, бүхэли 17 хоногой турша соо харин оронуудаар аяншалга, мүн Манильска уулзалга политическэ асуудалнуудһаа олониитэ һунгагшадай анхаралые һамааруулжа болохо байгаа бшуу.

Республиканецууд һунгуулиин кампаниие эмхидхэхын тулада бүхы арга боломжонуудые элсүүлнэ. Президентын тушаалда орохые урагшагүйгөөр һэдэһэн Ричард Никсон тусхайлбал дахяад үндыжэ гараа. Тэрэ орон соогуураа аяншалжа, 1964 ондо ехээр диилдэһэн сагһаа хойшо уруу духа болоһон республиканецуудай һанаень заһаха зорилгоор үгэнүүдые хэлэнэ. Республиканецууд «тон ехэ илалта» түйлажа гараха гээд Никсон һаяхан мэдүүлһэн байха юм.

Гэбэшье Америкын политическэ шэнжэлэгшэд Никсэнэй таамагшалгые зүб зүйтэйдэ тоолоногүй. США-гай конгрессто хоёр партиин хүсэнүүдэй тэнсүүриин хубилаашье һаа, орон доторхи хуули гаргалгын энэ орган бодото эзэниинь бологшо американ монополис капиталай дура хүсэлыел дүүргэхэ байна бшуу.

БОНН. ПОЛИТИЧЕСКЭ КРИЗИС ХУРСАДАНА

Баруун Германиин зонхилхы этэгээдүүдэй дундахи политическэ зүрилдөөнэй хурсадажа байһан тухай гэршэлһэн мэдээсэлнүүд Бонноһоо абтана. Зонхилхы ХДС партиин дүү ханинь бологшо «Сүлөөтэ демократическа» парти коалиционно правительствоһоо гараһан тухайгаа октябриин 27-до соносхоо. Коалициин һандаран уналга Эрхардын правительствын байдалые бүри тогтуургүй болгоо. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй «Христианска демокрадуудай» парти өөрөө бундестагта олонхиин дуу абадаггүй.

Германиин ондоо гүрэн—Германиин Демократическа Республика оройдоошье байдаггүй, бүхы Германиин зүгһөө имагтал Бонн үгэ хэлэхэ эрхэтэй тэһэя хэбэртэйгээр тоолоруулха урагшагүй һэдэлгэнүүдые тогтоһоноһоо хойшонхи бүхы 17 жэлэй турша соо Боннско гүрэн хүсэ шадалаашье, мүнгэ зөөриеэшье гамнадаггүй байгаа. ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын статс-секретарь Карл Карстенс Боннско правительствын һүүлшын заседаниинуудай нэгэн дээрэ элидхэл хэхэдээ, энэ холо харадаггүй политикын буруу һүрэһые мэдэрһэн байха юм. «Шпигель» журналай һүүлшын номерто тобшо удхынь толилогдоһон элидхэл соогоо, тусхайлбал, Карстенс иигэжэ мэдүүлээ. «Германиие хүсэдөөр түлөөлхэ эрхэ тухай табидаг эрилтэнүүдынь политическэ талаар Бонные мухардалгада хүргөө», ондоо оронуудай, гол түлэб нейтральна оронуудай зүгһөө ГДР-тэй дипломатическа харилсаа тогтоолгые зайсуулха талаар урагшагүй һэдэлгэнүүдые хэхэдээ, «Бонн олон миллион марка гаргашалһан байна».

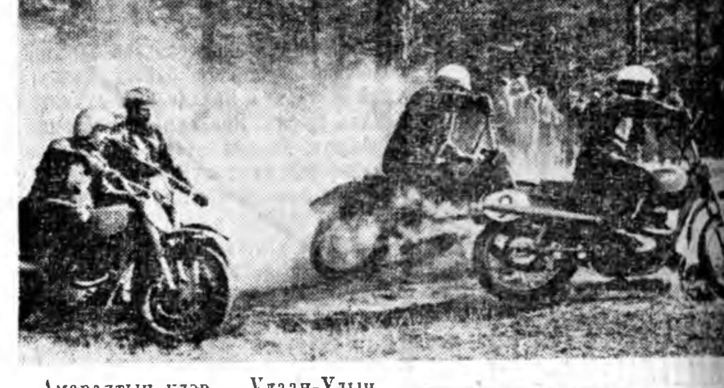
Энэ «Хальтшейнэй номнолой» панхаруудтаһан тухай тэрэниие бэелүүлгын түлөө сэхэ харюусалгатай тусхай тушаалта хүнүүд анха түрүүн иимэ эли тодоор мэдэрбэ гэхэдэ болоно. Харин энэ мэдэрэлгэ тон нюусаар үнгэргэгдэһэн зүблөөн дээрэ хэгдэһэн байха юм. «Шпигелиин» бэшэһэнэй ёһоор канцлер өөрөө Карстенсын хэлэһэн үгэ дээрэ иигэжэ яаралтайгаар нэмээгээ: «Господанууд, энээн тухай абяа анир гарахагүй гээшэ нэрэ хүндын хэрэг болоно».

Тиимэ шууд сэхэ бэшэшье һаа, харин яаралтай түргэнөөр буруушаалга Бонной зүгһөө хэгдэһэн байна. Бонндо бомбын тэһэрһэн шэнги шангаар дуулдаһан энэ статьяда иимэ һулаар харюусалга правительствын энэ талаар юушье хэжэ шадахаяа болиһоной үнэмшэсэтэй гэршэ боложо үгэнэ» гээд «Вестфелише рундшау» газетэ бэшэнэ.

А. МЕЛИКЯН,
А. РАЧКОВ.
(ТАСС).

Мотоциклистнүүдэй урилдаан

ШАДАМАР ШАМБАЙШУУЛ ТҮРҮҮЛБЭ

Амаралтын үдэр Улаан-Үдын авиационно заводой оршондохи нарһан тужын жалга соогуур «М-60 ИЖ» түхэлэй мотоциклаар республика дотор түрүү һуури эзэлхын түлөө урилдаан үнгэргэгдэбэ. Энэ мүрысөөе ДОСААФ-ай республиканска комитет Агууехэ Октябриин 49 жэлэй ойдо зорюулан эмхидхээ.

...Үдэрэй 11 час. Мүрысөөндэ хабаадагша, үнгэрэгшэ хабарай мотокроссто эрхимлэһэн автомотоклубай спортсмен Олег Ошурков мүрысөөнэй туг үргэжэ 350 кубическа сантиметр багтаамжын цилиндрэй 15 мотоциклнууд хүнхинэлдэн, урилдаанай зурлаада зэргэсэбэд. Уданшьегүй ДОСААФ-ай республиканска комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, мүрысөөнэй ахалагша судья Василий Петрович Ольховатский старт үгэжэ, 45 километр соо урилдаан эхилбэ.

Тус бүридөө 5 кругтай 3 шатада үнгэргэгдэһэн урилдаан дурсагдагша зайе дүүргэһэн байна. 1-дэхи номерой машинатай Олег Ошурков түрүүшын 5 круг соо эрхимлээ. Энэл нүхэр бүхы саашанхи урилдаануудай орёо тойруу, эгсэ жалгатай харгыгаар машинаяа шадамараар жолоодон ото түрүүлжэ, харагшадые баясуулба.

Энэ һонирхолтой мүрысөөнэй дүнгөөр республикын автомотоклубай спортсменүүд эрхимлээ. Тусхайлбал: 39 очкотой болоһон Олег Ошурков 1-дэхи, 35 очкотой Валерий Пуков 2-дохи, Эдуард Лаптев 34 очко абажа, 3-дахи һуурида гараба.

Түрүүшын 3 һуури эзэлһэн эдэ нүхэдэй дипломууд болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Б. ЖАНЧИПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Старт үгтэбэ. 2. Мотоциклшье һаа булигдаг...

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Хилын сааһанаа

Франко-совет экономическа харилсаа холбоон

ПАРИЖ. (ТАСС). Франко-совет экономическа харилсаа холбоон тухай протоколдо Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ гар табигдаа. Тиигэжэ энэ оной октябриин 8-һаа Франциин делегациин толгойлогшо советскэ худалдаа-наймаанай-экономическа делегациин хоорондо эхилһэн хэлсээн дүүрэһэн байна.

СССР Франци хоёрой хоорондохи экономическа, худалдаа наймаанай болон научно-техническэ холбоо барисаа саашадань үргэдхэхэ замуудые хэлсээндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээ. 1964 ондо баталагдаһан франко-совет худалдаа наймаанай табан жэлэй договорой һайнаар дүүргэгдэжэ байһаар урматай. Франциһаа худалдан абажа болохоор түхеэрэлгэнүүд болон суднануудай тоо бай харуулһан программые советскэ делегаци Франциин талада дамжуулан үгөө.

Парижда гар табигдаһан энэ протоколые Франци болон СССР хоёрой хоорондохи али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ туһа нэмэри болоно гэжэ советскэ делегаци тоолоно.

Советскэ талаһаа советскэ худалдаа наймаанай-экономическа делегациие толгойлогшо, СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо И. Д. Комаров, Франциин талаһаа Франциин делегациие толгойлогшо Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын генеральна секретарь Э. Альфан протоколдо гар табяа.

ЕГИПЕДЭЙ ТҮҮХЭДЭХИ ДУРАСХААЛТА ҮДЭР

КАИР. ТАСС-ай корреспондент И. Березниковский иигэжэ дамжуулна:

Октябриин 29—бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө египет арадай хэлэг тэмсэлэй түүхэдэхи дурасхаалта үдэр болоно. 1956 оной октябриин 29-дэ египет арад империалис харата муухай ээрхэг түримхэй ябуулгада дайрагдаа һэн. Харин эзэмдэлгэ доро дахяад ороо аюул тэдэндэ тохёолдоод байгаа. Эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө буу зэбсэг гартаа барижа бодохыень египедэйхидые колонизаторнууд баадхаһан байна. Тэбхэр арбан жэлэй урда тээ энэ үдэр Израилиин сэрэгүүд дай соносхонгүйгөөр Египедэй хилые дабаад, орониие зүүн талаһаань, Синайска хахад аралай талаһаа эзэмдэжэ эхилһэн байгаа.

Удаадахи үдэрынь—октябриин 30-да Англиин болон Франциин правительствануүд Египедтэ доромжолго хэһэн эрид шанга эрилтэ хэһэн байгаа. Эдэ эрилтэнүүдынь дүүргэлтэ болгогдоо һаа, эзэмдэлгэдэ ороһонтой адли удхатай болохо байгаа бшуу. Удаань бэеэ даанхай энэ араб орондо англо-франко-израильска ээзрхэг түримхэй ябуулга эхилээ һэн. Энэнь дэлхэйн XX зуун жэлэй түүхэдэ империализмын эгээн лэ харата муухай ябуулгануудай нэгэн боложо ороһон байха юм.

Ороной томо һуурин газарнууд—Каир, Александри, Порт-Саид, Суэц болон бусад агаарһаа бомбодуулагдаа. Англо-француз авиаци Порт-Саид городые илангаяа шангаар бомбодоо. Хэдэн үдэрэй үнгэрөөд байхада, Англиин болон Франциин далайн-сэрэгэй пехотын десантнууд Порт-Саидые болон Суэцкэ канал шадарай газарые эзэмдэжэ эхилээ.

Революци хэжэ, бэеэ даанхай хүгжэлтын замда ороһонойнь түлөө, хуулита эрхэеэ хэрэглэн, баруун гүрэнүүдтэ хамаатай байһан Суэцкэ каналай акционерно компаниие гүрэнэй мэдэлдэ абаһанайнь түлөө египет арадта колонизаторнууд иигэжэ хороо гаргаһан байгаа бшуу. «Уласхоорондын далайн замые хамгаалха полицейскэ үүргэ дүүргэхэмнай» гэһэн шалтаг бариад, булимтарагшад Египедтэ дахин бусажа ерэхые, тиигэжэ энэ орондо ээзрхэлгэеэ үргэлжэлүүлхэ һанаашалга гаргаһан байгаа гээд тиихэ үдэрнүүдтэ Египедэй хэблэл бэшэдэг һэн.

Египет арад булимтарагшадта эрид шанга эсэргүүсэлтэ хээ. Египет сэрэгүүд, арадай һайн дуратанай отрядууд дайсанай булюу хүсэнэй урдаһаа хаража үсэд шанга байлдаануудые хээ. Порт-Саидай түлөө байлдаануудта хэдэн олон мянган египет патриодууд ами наһаяа зорюулаа, египет арадые хамгаалан, дэлхэйн олониитын ябуулга хээгүй һаа, Суэцкэ каналай эрьенүүд дээрэ болоһон тэгшэ бэшэ тулалдаанһаа ямар үрын гараха байһые мэдэхэнь бэрхэтэй байгаа. Суэцкэ канал шадарай энэ байлдаае зогсоолгодо Советскэ Союз шухала үүргэ дүүргээ. Совет арад тэдэ үдэрнүүдтэ египет арадта материальна ехэ туһаламжа үзүүлһэн байха юм. Египет арадай баатарлиг эсэргүүсэлтэ, тэрэниие Советскэ Союз түрүүтэй эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй зүгһөө дэмжэлгэ, сэрэгэй ябуулгануудые болюулхыень, удаань египедэй газар дээрэһээ гаража ошохыень булимтарагшадые баадхаһан байна.

Гурбан ороной зүгһөө хэгдэһэн ээрхэг түримхэй ябуулгаһаа уламжалан болоһон ушарнуудай арбан жэлэй ойе Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада эдэ үдэрнүүдтэ үргэнөөр тэмдэглэгдэхэ гэжэ эндэ соносхогдоһон байна.

Аюулгүйн Советтэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сириин зүгһөө «ээрхэг ябуулга хэгдэнэ» гэжэ Израилиин бариһан гомдол зүбшэн хэлсэлгые Сири Израиль хоёрой хоорондохи хилэ дээрэхи байдал тухай бодото мэдээнүүдые ООН-ой генеральна секретариин нэмээжэ абаха хүрэтэр хойшолуулха гэжэ Аюулгүйн Совет октябриин 28-да шиидхээ.

Иорданиин түлөөлэгшэ Фарр гэгшын дурадхалаар энэ шиидхэбэри баталан абтаа. Соведэй зүб зүйтэй, таатай шиидхэбэри абахын тулада хоёр гүрэнэй хоорондохи демилитаризованно зонодохи байдал тухай, эблэрэлгын талаар сирийско-израильска холимол комиссиин тусхай мэдээнүүд хэрэгтэй болохо гэжэ тэрэ хэлээ. Иорданиин дурадхалые Советскэ Союзай, Болгариин болон Малиин түлөөлэгшэд дэмжээ.

Удаан саг соо үгэ хэлэлгын болоһоной һүүлээр Иорданиин дурадхалые Совет зүбшөөгөө. Фаррай дурадхал соо дурдагдаһан элидхэлнүүд оройдоошье хэрэгтэй бэшэ гэжэ тодоруулхые США-гай түлөөлэгшэ Голдберг нэтэрүүгээр оролдоһон байна. Нидерландын делегат мүн лэ иимэ бодолтой байгаа.

Соведэй хэрэглэһэн элидхэлнүүд хэдэн үдэрһөө бэлэн болгогдохо гээд ООН-ой генеральна секретарь У Тан Соведэй гэшүүдые найдуулаа.

Хасан II түрэл ороноо бусажа ерэбэ

РАБАТ. (ТАСС). Мароккын хаан Хасан II Советскэ Союзда албанай хэрэгээр аяншалгаяа дүүргээд, октябриин 28-да түрэл ороноо бусажа ерээ. Хасан II СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын айлшан болоһон байгаа.

Аюулгүйн Соведэй һанамжа дурадхал

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой генеральна секретарь У Танай эрхэ түлөөлэлгые XXI сессиин дүүрэхэ хүрэтэр һунааха гэжэ Аюулгүйн Совет ООН-ой Генеральна Ассамблейдэ октябриин 28-да һанамжалан дурадхаа.

У Танай эрхэ түлөөлэлгэ ноябриин 3-да дүүрэхэ юм. ООН-ой генеральна секретариин тушаалда хоёрдохи болзорто үлэхэеэ урда тээнь арсаһан У Тан ООН-ой гэшүүн гүрэнүүдэй хүсөөд байгаа һаань, сессиин дүүрэхэ хүрэтэр тушаалаа даажа байхые зүбшөөһэн байна.

Вьетнамда США-гай хэжэл байһан ээрхэг түримхэй ябуулга хоёрдохи болзорто өөрынгөө кандидатурые дэбжүүлхые У Танай арсаһанай шалтагаануудай нэгэн болоно.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн политическэ комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корреспондент Ю. Романцов иигэжэ дамжуулна:

Вьетнамда Америкын хэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулга ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор батална хэрэгтэ һаад ушаруулдаг шалтагаануудай нэгэн гэжэ Венгриин, Польшын, Танзаниин болон бусад зарим оронуудай түлөөлэгшэд октябриин 21-дэ нэрлэһэн байна. «Ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй тухай үгэеэ ойлголсолгые бэрхэтэй болгохоор ябуулгануудые хэхэһээ гүрэнүүдэй арсаха тухай» асуудал зүбшэн хэлсэхын тулада октябриин 28-да хоёр дахин суглараһан ООН-ой Генеральна Ассамблейн Политическэ комитедэй заседани дээрэ тэдэнэр үгэ хэлэһэн байна.

Вьетнамдахи харата аашануудһаа уламжалан, ядерна дайнай болохо аюул бии гээд тусхайлбал Венгриин делегат Петер Мод хэлэһэн байна.

Яажашье һаань ядерна зэбсэгтэй болохые Баруун Германиин үһөө нэхэгшэдэй эрмэлзэжэ байһан тухай социалис оронуудай түлөөлэгшэд тэмдэглээ. ФРГ-гэй ядерна зэбсэгтэй болохо аргатай байхаар эдэ зэбсэгүүдые тараахагүй тухай договорой проектые США дурадхаһан байха юм. Энэ дурадхалыень социалис оронуудай түлөөлэгшэд буруушаагаа.

Октябриин 28-най заседаниинууд дээрэ Италиин, Пакистанай, Замбиин, Кениин, Японой болон бусад оронуудай түлөөлэгшэд мүн лэ үгэ хэлээ. Советскэ Союзай дурадхалаар Генеральна Ассамблейн зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаһан энэ асуудал шухала удха шанартай, хаһа саг соогоо табигдаа гэжэ тэдэнэр бүлтадаа тэмдэглээ. Советскэ резолюциин проект сессидэ хабаадагшадай зүгһөө ехээр дэмжэгдэнэ. 38 орон энэ проектын авторнууд бололсонхой. Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорой баталагдатар энээндэ һаад ушаруулхаар али бүхы ябуулга хэхэһээ бэеэ барихыень бүхы гүрэнүүдые энэ проект уряална. Ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй тухай договор түргэнөөр баталхын тулада бүхы шухала алхамуудые хэхые проектын нүтоодэ пунктнь уряална.

Австралиин правительство шүүмжэлэгдэнэ

КАНБЕРРЭ. (ТАСС). Австралиин лейборис партиин ударидагша Артур Колуэлл парламентын заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Урда Вьетнамдахи Австралиин сэрэгүүдэй тоое эрид ехээр олон болгохо хүсэлэнтэй гэжэ премьер-министр Гарольд Холт гэгшые зэмэлһэн байна.

«Австралиин 600 мянган эхэ 15-һаа 20 хүрэтэр наһатай хүбүүдтэй. Тэдэнэр хүниие алахын гү, али өөһэдөө алуулхын тулада премьерэй һанаашалгаар ямаршье дайнда хүбүүдыень эльгээхэ гэһэн зүбшөөл Холтдо үгэхэгүй» гээд Колуэлл хоолойгоо шангадхан хэлэһэн байна.

ТАЛААН БЭЛИГЭЙ ТООСООТО ҮДЭШЭ

Үнгэрэгшэ субботын үдэшэ Ленинэй ордента Буряадай оперо ба балетэй театр соо РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша, композитор Бау Базарович Ямпиловай түрэһөөр 50 наһанайнь, мүн зохёохы замайнь 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололой үдэшэ үнгэргэгдэбэ.

Бау Ямпилов Буряад орондоо зорюулагдаһан түрүүшынгээ дууе 1934 ондо бэшээ бэлэй. Уданшьегүй 1937 ондо, тэрэнэй түрүүшын симфоническа сюитэ зэдэлжэ, улад зониие баясуулаа һэн. Тэрэ сагһаа хойшо хүгжэмшын бэлиг шадабари жэлһээ жэлдэ урган хурсадаһаар. Мүнөө үень Бау Ямпилов хүгжэмэй элдэб жанрта хабаатай 200 гаран зохёол бэшэнхэй.

Баяр ёһололой үдэшые республикын культурын министр Ц. Б. Галданов нээжэ, композиторай зохёохы зам тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Удаань КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй зүгһөө амаршалгын бэшэг уншагдан барюулагдаа. Композиторые тэрэшэлэн РСФСР-эй Композиторнуудай союзай секретарь Исмагилов, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь В. Г. Бирюков, облпрофсоведэй түрүүлэгшэ Л. С. Асеев, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь Ревомир Гармаев, авиационно заводой директор Исаев, нютагайхидайнь зүгһөө—КПСС-эй Хоринэй райкомой 1-дэхи секретарь Б-Н. Т. Аюров болон бусад олон нүхэд коллективүүдэй, эмхи зургаануудай зүгһөө амаршалжа үгэ хэлэһэн байна.

Удаань олон тоото сугларагшадай һонорто Бау Ямпиловай өөрынь зохёолнуудһаа бүридэһэн хүгжэм дуута ехэ концерт үгтөө.

Б. НАМДАКОВ.

НОЯБРИИН УЛАРИЛ

Ноябрь—үбэлэй урда тээхи һара. Энэ һарада намар үнгэржэ, үбэл эхилдэг. Олонхи газарнуудта—урда аймагуудта оройн намар боложо, һарын түрүүшын хахадта газар дайда саһаар хушагдадаг, Илангаяа хада уулаар, хойто аймагуудаар саһа ехэтэй байха. Ноябрьда зарим жэл дулаан байжа, үдэрэй температура 5—12 градус хүрэтэр дээшэлээдшье абадаг. Тиимэ жэлдэ ороһон саһан хайлажа, соохорлодог байна. Заримдаа ноябриин эхеэр бага сага бороошье ороходо ушар үзэгдэдэг. Жэшээнь, 1965 оной ноябриин 2-то бороо ороо һэн.

Ноябрь һарын дунда зэргын температура олонхи аймагуудта 9—13, тиихэдэ хойто аймагуудта 18—20 градус хүйтэн байдаг гээшэ. Һарын һүүл хүрэтэр хүйтэн улам даамайржа, 30, дээшэшье градус болодог байха юм.

5—10 миллиметр саһан ородог. Байгал шадар болон бусад нютагуудта саһан бүришье ехээр орохёо һаатадаггүй. 1965 ондо Сэлэнгэдэ ехэ саһан ороһон байха. Ноябриин дулаан түрүүшын арбан хоног соо тогтожо, зарим газарта сэсэг хэнзэлээд абадаг.

Хоёр гурбан үдэр соо хүйтэнэй шангархалаар Сэлэнгэ мүрэн хадаалдаг байна. Тэрэ үеэр байрын саһан орожо тогтодог. Улаан-Үдэ шадар Сэлэнгэ гол түлэб ноябриин 13 багаар хүрэлэг байха юм. Үбэл болохолоор жэгүүртэн амитад тэрэ эрхэ байдалда абтажа, үглөөгүүр ойн соорхойгоор абяа гаража, эдеэлсэ бэдэржэ ниидэхэ.

Байгал тойрон гол горходой нуга арал, шугы бүргааһанай дундуурхи таляануудта зарим шубууд байрлажа, үлир эдидэг. Жэргэмэл манай эндэ үбэлжэнэ. Байгал дээрэ сахали шубуун бүхы ноябрь соо байрлаха.

Шугы бүргааһан, нуга тохой, хүнды жалга соогуур шаазгай байрладаг юм. Тиихэдэ зарим олзобори багатай ангуушад дайралдаһан юумэеэ буудажа, шубуушье хороодог гээшэ. Намартаа үнэгэн хулганаашалжа, тала дайдаар тэнэдэг.

Ангай үһэ нооһон улам һайхан боложо, ангуушад тэрэ хаһа алдангүй олзобори хэнэ.

Мүнөө жэлэй ноябрь һарада һарын дунда зэргын температура 6—10 градус (нормоһоо 2—4 градус дээшэ) хүйтэн, шииг нойтон 6—14 миллиметр (нормоһоо доошо) байхаар хүлеэгдэнэ.

Һарын эхеэр үдэртөө 0-һоо 5 градус хүрэтэр дулаан байжа магадгүй. Ноябриин түрүүшын эрбан хоногто хүйтэн уларил тогтожо, 10 градусһаа доошо ороно.

Ин. КОТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Манай Буряадта» гэһэн гаршаг доро элдэб һонин; Г. Субботиной «Замай залуурша́н» гэжэ бэшэг; тураа орон доторнай.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Депутат ба ажабайдал» гэһэн гаршаг доро нүхэр Поздеевэй статья; худөө ажахыда элдэб үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ тухай нүхэр Данько гэгшын статья

Гурбадахи хуудаһанда: Севастополь городые хамгаалгада зорюулагдаһан статья; хилын сааһанаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Ж. Балданжабоной повестьһоо; нютагай һонин; соносхолнууд.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н02014. Зак. № 1045.